

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

POŠTNA PLAČ
V GOTOVACI

Letnik IX.

Celovec, petek, 4. junij 1954

Štev. 22 (632)

Za utrditev prijateljstva in miru na Balkanu

Uradni obisk predsednika FLRJ maršala Tita v Grčiji — Živahni komentarji grškega in svetovnega tiska

Kakor obisk maršala Tita v aprilu mesecu v prijateljski Turčiji, je tudi njegovo sedanje potovanje v Grčijo pomemben korak k nadaljnji utrditvi balkanskega sporazuma treh sosednjih držav. Na Balkanu, ki so ga v komaj pretekli zgodovini čisto še imenovali »sod smodnika« v Evropi, je s prijateljskim sodelovanjem Jugoslavije, Grčije in Turčije vzrasel močan steber miru, ki je lahko zgled vsemu svetu.

V spremstvu državnega tajnika za zunanje zadeve FLRJ Koče Popovića, generalnega tajnika predsednika republike Jože Vilfana in drugih visokih funkcionarjev države in Ljudske armade, je maršal Tito v soboto minulega tedna odpotoval iz Beograda v Split, kjer se je v mestu in okolici zadržal ves naslednji dan. V ponedeljek, 31. maja predpoldne pa se je vkrcal na vojni ladji »Galeb«, ki je po vihnem poslovnem slavu od ljudskih množic mesta Split in njegove okolice, zbranih v splitskem pristanišču, odplula v spremstvu štirih rušilcev jugoslovanske vojne mornarice proti Grčiji.

V sredo zjutraj se je »Galeb« vsidral v Pireju, pristanišču glavnega mesta Grčije Aten. Na krov ladje je prišel grški kralj Pavel, ki je visokemu gostu izrekel dobro doščilo. V pristanišče so prav tako prišli predstavniki vlade z maršalom Papagosom na čelu, visoki oficirji in druge ugledne grške osebnosti ter predstavniki jugoslovanske ambasade v Atenah, da pozdravijo maršala Tita. Nato je bil predsednik FLRJ gost grškega dvora, kamor je pripeljal po slovesnem sprevedu po ulicah grške prestolnice, ki so bile okrašene z zastavami obeh držav. Na čast jugoslovanskih gostov so atenske ulice ponoči tudi slavnostno razsvetljene, prav tako je

razsvetljen zgodovinski spomenik »Partenon« na Akropoli.

Maršal Tito je v sredo proti večeru sprejel člane diplomatskega zbora, ki so akreditirani v Atenah in se dalje časa razgovarjal z njimi. Nato je kralj Pavel v kraljevem baru priredil slavnostno večerjo, katere so se poleg maršala Tita in njegovega spremstva udeležili najvišji vladni funkcionarji Grčije ter druge osebnosti grškega javnega življenja. Včeraj zjutraj je maršal Tito položil venec na grob neznanega vojaka. Prav tako včeraj so se

začeli tudi uradni razgovori med predstavniki FLRJ in Grčije.

Grški tisk je že pred prihodom maršala Tita objavljajl program njegovega obiska, priobčil njegov življenjepis in številne komentarje, iz katerih je bilo razbrati zadovoljstvo nad utrjevanjem medsebojnega prijateljstva, za kar je obisk predsednika FLRJ nov zgovoren dokaz. Zelo obširne članke v zvezi s Titovim obiskom v Grčiji prinaša tudi ves turški tisk, da ne govorimo o jugoslovanskem, ki poroča vse podrobnosti o poteku maršalovega potovanja in objavlja uvodne članke o »poslanstvu miru in prijateljstvu« itd. Nič manjše ni zanimanje za Titov obisk v Grčiji v Angliji, Zapadni Nemčiji in drugod po svetu, kar se prav tako izraža v tisku teh držav.

Nemogoč odnos trgovinskega ministrstva do slovenske kmetijske šole

Ministrstvo za trgovino na Dunaju je pred kratkim odbilo prošnjo Slovenske kmečke zveze za dovoljenje uvoza gradbenega materiala, ki ga ji je podarila Glavna združna zveza Slovenije kot pomoč za potrebno prezidavo in adaptacijo poslopja slov. kmetijske šole v Podravljah. Po uspešno zaključenem prvem tečaju in pred začetkom naslednjega v jeseni namerava Slovenska kmečka zveza v poletnem času prezidati in urediti prostore svoje kmetijske šole v Podravljah tako, da bi čim bolj odgovarjali sodobnim potrebam in da bi bilo omogočeno čim bolj

vsestransko smotno strokovno šolanje slovenskega kmetijskega naraščaja. Potrebo prezidave in adaptacije šolskega poslopja je ugotovila in celo zahtevala komisija koroške deželne vlade, ko je lani v splošnem potrdila pripravnost poslopja za šolske svrhe. Od javnih deželnih ustanov, ki bi bile dolžne nuditi gmotno pomoč v te svrhe in za vzdrževanje šole sploh, Slovenska kmetijska šola v Podravljah še ni prejela nobenih sredstev in je Slovenska kmečka zveza tozadevno navezana izključno na samopomoč in podporo slovenskega ljudstva.

V tem položaju je Slovenska kmečka zveza zaprosila za pomoč tudi Glavno združno zvezo Slovenije kot gospodarsko ustanovo matičnega naroda in ji je le-ta podarila za prezidavo in preureditev podravlske šole potrebni gradbeni material kot opeko, cement, salonitne plošče itd. S to izdatno pomočjo s strani matičnega naroda našemu ljudstvu bi se preurejevalna dela na šoli v Podravljah že lahko takoj začela, zavlačuje in preprečuje pa jih dunajsko ministrstvo za trgovino, ki je odklonilo dovoljenje za uvoz podarjenega gradbenega materiala iz Slovenije.

Nad takšnim odnosom dunajskega ministrstva do slovenske kmetijske šole je naše ljudstvo upravičeno ogorčeno, zlasti še, ko v svoji dolgoletni borbi za ustanovitev javne slovenske kmetijske šole ni našlo razumevanja niti pri pristojnih deželnih niti pri državnih faktorjih in si je moralo končno samo ustanoviti svojo privatno šolo. Spričo dejstva, da je po eni strani uradna komisija koroške deželne vlade ugotovila potrebo in zahtevala prezidavo in adaptacijo šole v Podravljah in da po drugi strani dunajsko ministrstvo sedaj, ko bi se morala ta zahteva uresničiti, ne dovoljuje uvoza za preureditev šolskega poslopja podarjenega gradbenega materiala, se nehote vsiljuje domneva, da so na delu podtalne sile, ki jim je slovenska kmetijska šola v Podravljah trn v peti in bi rade onemogočile njen nadaljnji obstoj. Poglavlje zase pa je tudi vprašanje, kako misli trgovinsko ministrstvo na Dunaju spraviti prepoved uvoza podarjene pomoči iz Slovenije v sklad z uradnim naglašanjem razumevanja za upravičene zahteve slovenske manjšine ter poudarjanjem žele in potrebe po dobrih odnosih in vsestranskem sodelovanju naše države s sosedno državo Jugoslavijo.

Kancler Raab na državni obisk v Anglijo

Kakor smo že poročali se bo zvezni kancler ing. Raab odzval vabilu britanske vlade in bo v dneh od 16. do 19. junija uradno obiskal Anglijo. Iz programa, ki ga je objavil avstrijski veleposlanik v Londonu, je razvidno, da se bo kancler med svojim državnim obiskom v Angliji razgovarjal z britanskim ministrskim predsednikom Winstonom Churchillom, z zunanjim ministrom Edenom in s kanclerjem zaklada Butlerjem ter da bo imel govor v Evropski parlamentarni uniji. Avstrijskega kanclerja bo sprejela v avdienco tudi angleška kraljica Elizabeta II. Po uradnih sporočilih je državni obisk kanclerja Raaba namenjen utrjevanju in poglobljanju prijateljskih vezi Avstrije z Veliko Britanijo.

Stvarnost bije italijanske spletkarje in njihove pomagače

Ko je želja vlad in narodov držav balkanskega sporazuma po razširitvi tega sporazuma v trojno zvezo začela dobivati konkretne in prijemljive oblike, namreč po obisku maršala Tita v Turčiji, kjer je bil storjen prvi tozadevni sklep, so se italijanski vladni krogi, ki jim je balkansko sodelovanje trn v peti, močno ustrašili in zagnali hrup, češ da je nameravana trozveza naperjena proti Italiji. Italijanski zunanji minister Piccioni je podal izjavo, da se bo njegova vlada postavila po robu sklenitvi vojaške zveze med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo, ker sta slednji dve državi članici Atlantskega pakta in bi potemtakem smele sklepati nadaljnje zveze le s privolitvijo vseh članic Atlantskega pakta. Italija pa, da povezovanje Jugoslavije pre-

ko balkanske zveze z Atlantskim paktom ne more trpeti, ker je Jugoslavija v nekem konkretnem vprašanju (mišljeno je tržaško vprašanje) njen nasprotnik.

Taka postavljajna Italije niti v Jugoslaviji niti v Grčiji in Turčiji niso mogla naleteti na odmev, kakršnega si je želela. Grški zunanji minister Stephanopoulos n. pr. je zelo jasno odgovoril italijanskim spletkarjem, da nikjer ni nič zapisanega o kaki obveznosti, da bi bilo treba prositi za privolitev organizacijo Atlantskega pakta pri preobrazbi balkanskega sporazuma v vojaško zvezo, kajti s tem nihče ne zahteva razširitve obveznosti držav Atlantskega pakta. Niti tak odgovor ni motil italijanskega hujskaškega tiska, ki je kljub temu začel širiti izmišljotine, češ da se balkanski sporazum resno krha in da zlasti Grčija ne želi njegove razširitve v vojaško zvezo. In ko je prejel še primerni odgovor od predsednika grške vlade maršala Papagosa samega, ki ga je le-ta dal v obliki intervjuja dopisniku »New York Timesa«, je začel Grčijo celo napadati in ji očitati »protiitalijanstvo«.

Čeprav vse to ni moglo vplivati na iskrena prizadevanja Jugoslavije, Turčije in Grčije, da so nadaljevale svoje priprave za sklenitev zveze, je Italiji končno vendarle uspelo pritegniti na svojo stran gotove kroge okoli vodstva Atlantskega pakta, kakor je to bil slučaj že večkrat, zlasti v zvezi z vprašanjem STO (spomnimo se samo na tristransko izjavo iz leta 1948, ki je Italiji obljubljana vrnitev celotnega STO ali na sklep od 8. oktobra lani, ko so zavezniki hoteli zapustiti cono A in jo izročiti v popolno italijansko upravo). Z zelo prozornimi argumenti v zadnjih dneh tudi britanski krogi skušajo podpreti italijansko spletkarstvo proti balkanski zvezi. Pravijo, da ne bi kazalo skleniti jo, če bi se s tem poslabšali odno-

si med Italijo in balkanskimi državami; pravijo, naj s sklenitvijo ne bi hiteli in se raje prej res posvetili reševanju drugih vprašani (hoče reči: tržaškega v smislu italijanskih imperialističnih zahtev — op. ur.). Prav tako je po nekem poročilu telegrafске agencije »The Associated Press« zagotovila ameriška veleposlanica ga. Luce italijanskemu zunanjemu ministru, da ZDA ne bodo podpirale vojaške zveze na Balkanu proti volji Italije.

Mimo vseh italijanskih spletk pa gredo balkanski narodi in njihove vlade posledno svojo pot, kajti medsebojno povezovanje za boljše obrambo in utrditev miru na evropskem Jugovzhodu je izključno njihova lastna stvar, v katero se nimajo vmešavati ne Italija, niti njeni pomagači na Zapadu. S tem v zvezi se je zvedelo, da so vojaški strokovnjaki že zaključili vse priprave za sklenitev zveze in da pričakujejo podpis tozadevne pogodbe že med trenutnim prijateljskim obiskom maršala Tita v Grčiji. Stvarnost torej bije italijanske spletkarje in njihove pomagače.

Organizacije Rdečega križa za prepoved atomskega orožja

Na temelju predlogov 29 držav je bila na zasedanju organizacij Rdečega križa v Oslu sprejeta resolucija, ki zahteva prepoved atomskega in bakteriološkega orožja ter strupenih plinov v primeru vojne. Resolucija vsebuje poziv vsem državam, naj si prizadevajo rešiti vse medsebojne spore na miroljuben način in naj zmanjšajo oboroževanje. Ustanove naj tudi učinkovit organ z nalogo, da bo nadziral atomsko energijo, ki naj se v bodoče izkorišča samo v miroljubne namene. Resolucija poudarja tudi potrebo izvedbe ukrepov za zaščito ljudstva pred nevarnostmi in uničevanjem, ki bi ga lahko povzročili poizkusi z atomskim orožjem.

Opera Slovenskega narodnega gledališča

bo gostovala na povabilo Slovenske prosvetne Zveze v celovškem mestnem gledališču na binkoštni ponedeljek, dne 7. junija, ob 9.30 uri z Rossinijevo opero

SEVILJSKI BRIVEC

Pred opero nastop združenih pevskih zborov SPZ.

Kulturni referat pri koroški deželni vladi v okviru kulturne izmenjave med Koroško in LR Slovenijo na binkoštno nedeljo, dne 6. junija, ob 20. uri prireja Sutermeister-jevo opero

ROMEO IN JULIJA

in na binkoštni ponedeljek zvečer ob 20. uri

BALETNI VEČER

Delibes: COPPELIA; Semenov-Charrat: AMAZONKE; Gotovac SIMFONIČNO KOLO

Vstopnice za SEVILJSKEGA BRIVCA dobite v predprodaji pri krajevnih SPD in Kärntner Reisebüro-ju v Celovcu. Za ostali dve predstavi pri blagajni mestnega gledališča.

Razblinjene iluzije protijugoslovanske propagande

PO ŠIRNEM SVETU

Pri obravnavanju notranjepolitičnega razvoja in velikih sprememb v družbenem življenju Jugoslavije naletimo čisto na tolmačenja, ki skušajo po eni strani istovetiti družbeno ureditev v Jugoslaviji s političnimi režimi v kominformističnih deželah, po drugi strani pa dokazovati, da se Jugoslavija počasi spreminja v deželo z meščansko demokracijo po vzorcu zahodnih državnih sistemov. Na nedavnem kongresu ZK Slovenije pa je Edvard Kardelj na prepričujoč način razblinil to nestvarno in zlonamerno propagando z naslednjimi izjavami:

Značilno je, da nekateri inozemski opazovalci naše stvarnosti, opazovalci seveda s predsodki ali pa s konkretnimi protisocialističnimi cilji pišejo, da smo v naših naporih skrahirali, da nismo uspeli s politiko delavskih svetov, da so nam delavski sveti takorekoč propadli, da nas vlečejo v zmedo. Pišejo, da smo s politiko komune zabredli v partikularizem, ki da nam razbija gospodarstvo v državnem merilu. Nekateri pravijo, da je iz te zmede edini izhod seveda buržoazna demokracija, drugi nam priporočajo, da naj se vrnemo na birokratske pozicije in s tem seveda tudi na kominformistične koncepcije.

Nekdo je očitno doživel polom. To kaže naša stvarnost in naša praksa, samo seveda s to razliko, da to nismo mi in naša politika, ampak oni drugi, ki trdovratno vztrajajo pri svojih iluzijah in so nepopravljivi v svojih pričakovanjih glede razvoja v naši deželi.

Polom so doživeli predvsem vsemogočne kominformistične kombinacije in iluzije, ki so jih gojili razni kominformistični centri v inozemstvu, da nam bodo namreč razne gospodarske in druge težave razbile enotnost socialističnih sil in da nas bodo oslabile do te mere, da bo v takih pogojih kominformizem začel dobivati tla pod nogami med našimi delavnimi množicami. Naš sistem družbenega samoupravljanja, začeni od delavskih svetov pa do komune in do nove vloge naših ljudskih skupščin, je razpihal tako-

Izseljenci, pozor!

Vse slovenske izseljence v njihovem lastnem interesu ponovno opozarjamo, da naj se prepričajo, če je prepis povrnjenega nepremičnega premoženja izveden tudi v zemljiški knjigi. S povrnitvenim odlokom povračilne komisije same še niste postali lastnik povrnjenega premoženja temveč je potrebno izvesti tudi še zemljiški prepis.

Zveza slovenskih izseljencev.

rekoč kot veter vse te iluzije, tako da od vsega tega ni ostalo ničesar. Danes lahko rečemo, da je naša dežela in da so naši delovni ljudje prav zaradi demokratičnega sistema, v katerem živijo, postali imuni za kominformovske vplive.

Doživeli so polom tudi vsi tisti, ki so tolmačili, da je demokratični razvoj v naši deželi nekakšen začetek vračanja k buržoazni demokraciji. Po teh teorijah naj bi bila naša demokracija pravzaprav nekakšna nerazvita buržoazna demokracija, Jugoslavija pa na dobri poti, da bo postala demokratična dežela v zahodnem smislu. Naša praksa je seveda demantirala tudi to teorijo. Demokratične oblike, ki

Gospodarsko sodelovanje Avstrije in Jugoslavije

V Beogradu bo 11. junija prvi sestanek predstavnikov gospodarskih odborov Avstrije in Jugoslavije, ki sta bila ustanovljena na temelju dunajskih razgovorov konec marca med predstavniki avstrijske in jugoslovanske trgovinske zbornice. Na sestanku v Beogradu bodo razpravljali o možnostih skupnih akcij s ciljem, da bi se okrepilo gospodarsko sodelovanje obeh držav.

Med zasедanjem odbora za električno gospodarstvo Evropske gospodarske komisije Združenih narodov v Ženevi je bil podpisan avstrijsko-jugoslovanski sporazum o vodnem režimu na Dravi. Ta sporazum, ki je bil sklenjen 16. aprila letos v Gradcu, urejuje sodelovanje obeh

se pri nas razvijajo, so res začetek, toda ne začetek vračanja na buržoazno demokracijo, ampak začetek nečesa novega v družbenem življenju, kar organsko raste iz naših osnov, iz naše lastne ekonomske in politične stvarnosti. Mi smo na začetku demokratičnega razvoja, ki vodi ne k vzpostavljanju oblik buržoazne posredne demokracije, kjer so ljudje zastopani, kolikor so pač zastopani samo preko političnih strank, pravzaprav preko monopolističnih vrhov teh strank. Naša demokracija pomeni namreč direktno demokracijo, tisto namreč, v kateri sleherni delovni človek sam odločilno vpliva na reševanje tekočih družbenih vprašanj.

držav pri izkoriščanju vodnih sil Drave v elektrogospodarske svrhe.

Minuli ponedeljek je bil v Beogradu podpisan osnutek avstrijsko-jugoslovanskega sporazuma o socialnem zavarovanju. Ta sporazum bo služil kot podlaga za ureditev odnosov in obveznosti med avstrijskimi in jugoslovanskimi ustanovami socialnega zavarovanja. Sporazum se bo nanašal na bodoče medsebojne obveznosti, dočim bodo vprašanja, ki tičejo preteklosti, urejena s posebnim sporazumom. O dokončnem besedilu sedanjega sporazuma in o dodatnem posebnem sporazumu se bodo v kratkem skupno pogajali.

Burmanski škof o svojem obisku Jugoslaviji

Med svojim večdnevni obiskom Jugoslavije je burmanski škof Georges West kot gost jugoslovanske vlade prepotoval Srbijo in Makedonijo, v Beogradu pa ga je sprejel predsednik republike maršal Tito. Obiskal je tudi komisijo za verska vprašanja ter se razgovarjal z nekaterimi vidnimi osebnostmi, med njimi tudi s patriarhom srbske pravoslavne cerkve. V okolici Beograda si je ogledal tudi nekaj tovarn, v Zagrebu pa ga je sprejel monsignor dr. Rittig.

V razgovoru z nekaterimi novinarji je škof West poudaril, da je z veseljem sprejel povabilo, naj obiše Jugoslavijo in da so Burmanci z velikim zadovoljstvom pozdravili njegovo potovanje v Jugoslavijo, ker goje do nje veliko prijateljstvo. »Lahko rečem« — je dejal — »da sta si Burma in Jugoslavija v marsičem podobni. Tudi Burma je bila v preteklosti dvakrat okupirana. Obe državi sta si priborili svobodo in obe imata podobna gospodarski razvoj.« Ko je novinarjem opisal položaj

posameznih cerkev v Burmi, je škof West dejal: »Cerkve v Burmi nimajo sporov z vlado. Cerkve je spoznala, da njen cilj ne sme biti samo njena korist, temveč tudi korist in dobro naroda.«

Govoreč o svojih vtisih iz Jugoslavije je burmanski škof poudaril, da so ga povsod ljubeznivo sprejeli, da je videl vse, kar ga je zanimalo in da je opazil povsod velike težnje po napredku. Izrazil je mnenje, da ima Jugoslavija v Evropi enake smotre kakor Burma v Aziji, vsled česar je želel s svojim obiskom pomagati k zblizanju in čim tesnejšemu sodelovanju obeh dežel. »Moje srečanje s predsednikom Titom« — je dejal — »je bilo zelo prisrčno. Mislim sem, da bom srečal železnega človeka, toda bil sem iznenaden nad njegovo ljubeznivostjo, vedrim humorjem in nad njegovim zanimanjem za probleme Burme. Razgovori z njim v angleškem jeziku, ki ga predsednik Tito dobro govori in odlično razume je bil zame posebno doživetje.«

GRČIJA — danes eden od činiteljev miru na Balkanu

Na jugu Balkanskega polotoka zavzema ozek pas Makedonije in Trakije ter celotni ozki del polotoka in številno otočje zapadno, jugovzhodno in vzhodno od njega današnja parlamentarna kraljevina Grčija. Njen zemljepisni značaj se izraža v najožji povezanosti z morjem na eni in v skoraj nerodovirno goratih predelih po vsej deželi na drugi strani. Morje sega v obliki razmeroma ozkih zalivov daleč v celino in tako od nje odceplja številne polotoke in otoke, kot so na jugu Peloponez in na severu Kalkidika odnosno na zapadu Jonski otoki, na vzhodu Kiklade in Sporade in na jugovzhodu veliki otok Kreta.

Ta zemljepisna razkositost dežele in njena južna lega nujno narekuje tudi njene gospodarske oblike in panoge. Več kot polovica prebivalstva se bavi s kmetijstvom, čeprav je komaj 14 odstotkov celotne površine Grčije smatrati kot obdelano zemljo. Glavne njene kmetijske kulture predstavljajo tobak, oljka in vinska trta, ki ali v surovem stanju ali predelane na primer v olivno olje odnosno v suho grozdje — tako imenovane »korinte« — tvorijo pretežni del grškega izvoza in s tem potrebno devizno osnovo za uvoz. V zadnjih letih se skuša Grčija na področju prehrane osamosvojiti z uspešnimi poskusi pridelovanja riža, ki ga sedaj pridelava že okoli 68.000 ton letno (napram 4000 t pred vojno). Od industrijskih rastlin je najvažnejši bombaž in je tudi tekstilna industrija najpomembnejša industrijska panoga. Seveda igra veliko gospodarsko vlogo tudi pomorski promet.

Ozemlje Grčije je že pred tisoletji bilo torišče bujnih zgodovinskih dogodkov, vpliv njene starodavne kulture pa sega še v današnje čase. Če hočemo le v zelo grobih obrisih nakazati ta zgodovinski razvoj je treba omeniti: okoli leta 2000 pred našim štetjem so

Grki naselili južni del balkanskega polotoka. Kljub temu da niso poznali politične enomosti,

sti, jih že okoli leta 700 pred našim štetjem lahko smatramo za enotno ljudstvo po kulturi, jeziku in drugih kriterijih. V velikih bojih — osvajalnih zlasti proti zapadu, obrambnih pa proti vzhodnim ljudstvom: kot Perzijcem —, o katerih zgodovina pripoveduje, je končno le prišlo tudi do politične enotnosti a vendar vsakokrat pod gospodstvom enega od rodov — Atencev ali Spartancev, ki so se čisto bili tudi med seboj. Kljub uničevanju Grčije po Rimljanji okoli leta 400 je obveljala stara grška — helenistična — kultura, ki so jo osvajalci sprejeli od podjarmljenega ljudstva. Pozneje se je grško ljudstvo starega veka precej pomešalo s priseljenimi slovanskimi rodovi. Od leta 1461 do 1829, torej skozi skoraj 400 let je bila Grčija pod turškimi jarmom. Od tedaj je po raznih vojnah teritorialno rasla in končno po prvi svetovni vojni dobila še južno Makedonijo in zapadno Trakijo. Bila je monarhija do leta 1924, tedaj pa so strmo glavili kralja in razglasili republiko. Pa že leta 1935 je »kraljevski plebiscit« določil ponovno vrnitev monarhije, ki je odtlej sprejela neke formalne parlamentarne forme.

Med drugo svetovno vojno je leta 1940 Grčijo brezuspešno napadla Italija, leta 1941 pa so jo zasedli Nemci. V deželi se je razvilo osvobodilno gibanje, ki je skupno z napor ostalih balkanskih narodov in zaveznikov pri-

vedlo do osvoboditve. Grčija so sprva zasedle angleške čete, vlada, ki je bila osnovana pod njihovim okriljem pa je začela boj proti osvobodilnemu gibanju. Partizani generala Markosa so morali ostati v gozdovih in so se boji za dejansko osvoboditev dežele nadaljevali pod vodstvom KP Grčije proti domači reakciji. Šele ko se general Markos po nekem potovanju v Sovjetsko zvezo ni več vrnil med svoje in je KP Grčije postala popolna agentura Kremlja je borba za osvoboditev morala propasti, zlasti še, ker se je pod ministrskim predsednikom Plastirasom začela porajati neka demokratizacija dežele in so se borci zaupajoč vladnim obljubam raje vrnili iz gozdov, kot da bi tam izvajali tuja povelja, ki niso več bila v skladu z interesi grške osvobodilne borbe. V precejšnji meri je vlada svoje obljube tudi držala, demokratizacija Grčije pa je polagoma začela močno napredovati. Pravzaprav proti pričakovanju jo je nadaljeval tudi grški maršal Papagos, ki je s svojim »zbiranjem grškega ljudstva« pri zadnjih grških volitvah novembra leta 1952 odnesel zmago nad prejšnjo vladno koalicijo. Papagos je namreč veljal kot skrajni desničar in je bilo pričakovati, da bo uvedel vojaško diktaturo.

Sporodno z demokratizacijo dežele — če pustimo ob strani povezovanje z Italijo v Atlantskem paktu, ki za Grčijo zaradi slabih izkušenj s to državo iz bližnje preteklosti vsekakor ni bilo preveč lahko — so se začeli gladiti in polagoma zboljševati spet nekdanji dobri odnosi s sosednjo Jugoslavijo. Privedli so končno do balkanskega sporazuma v katerem današnja Grčija kot tretji partner predstavlja enega od pomembnih činiteljev miru na Balkanu in tudi v območju sredozemlja sploh — in to prav v zadnjem času, ko se snuje iz prijateljskega sporazuma dejanska zveza treh držav Jugoslavije, Turčije in Grčije.

Razpis

Slovenska prosvetna zveza bo sprejela v prihodnjem šolskem letu 30 dijakov v novi dijaški dom v Celovcu. Gojencem se bo nudila pod odgovornim vodstvom polna preskrba in po potrebi tudi pomoč pri pouku.

V prošnji za sprejem je treba navesti ime dijaka, šolo, katero obiskuje oziroma namerava obiskati, premoženjsko stanje staršev (pri kmetih velikost posestva, pri delavcih in nameščencih višino mesečnega zaslužka) in zdravniško spričevalo.

Prošnje je treba poslati do 15. julija 1954 na naslov:

Slovenska prosvetna zveza
Celovec, Gasometergasse 10.

Ljubljanska Opera bo gostovala v Celovcu

Heinrich Sutermeister—W. Shakespeare:

ROMEO IN JULIJA

(KRATKA VSEBINA OPERE)

I. dejanje:

Kot valovi razbičanih strasti nam udarijo na ušesa ostri zvoki trobent, katerih nenehni signali brez besed naznanjajo dan za dnem ponavljajoče se spopade med fanatičnimi nasprotniki dveh plemiških družin: Capuletov in Montegov. S strahom v očeh gleda narod uničujoči boj mogočnih rodovin, katerih poglavarji se ne sramujejo z mečem v rokah poseči v izzivalni boj obeh nasprotnikov. Nastop kneza lahko le hipno pomiri razburkane duhove. Usodno sovraštvo tli neprenehoma, kratak hip zasika v plamenih ter se spet spremeni v žarečo gmoto. Romeo, ki ni vpleten v ta prepir, čuti nad seboj preklestvo tega sovraštva. Toda mladeniško razburkana kri se ne more odpovedati mamljivo obetajoči dogodivščini, oditi na slavnost v hišo najbolj osvrženega imena Capuletov. Spet zazvone ostri zvoki trobente, ki to pot vabijo goste v bogato hišo, toda počasi se prikrade na površje razigrana plesna tema, ki uvaja pred vmesnim zastorom nastopajoče zaljubljeni pare. Skrivnostne pojave v srebrno-zlatih maskah se pojavljajo pred zastorom ter izginjajo spet s prešerno pesmijo na ustih.

Skrivnostno, kot so prišli, izginjajo ljubavni pari v globini odra, iz njihovega smeha pa se rode prešerno zibajoči se plesni ritmi, ki s slavnostnim maršem uvajajo veliko sceno bala pri Capuletovih. Bogata paleta barv se odpre ob pogledu na številne pesterne maske, med katerimi se ob strani staršev kot najlepši cvet kreta Julija. Njeni starši so odločili, da ji predstavijo bodočega ženina, bogatega grofa Parisa, Julija pa naj z njim zapleše prvi ples. Vsi navzoči so očarani od miline Capuletove hčere, ki odpleše s Parisom v ozadje velike dvorane. Vedno bolj narašča veselje, vedno hitrejši so zvoki glasbe, veselje se prerašča v razposajenost, iz lahkega plesa ob madrigalu štirih zaljubljenih parov se razvije velik, groteskno razposajen ples fantastičnih mask, ki se na višku preoblikuje v velik slavnostni sprevod s Parisom in Julijo na čelu. Veličastno se vije sprevod po dvorani. Ponosno stopa Paris ob Capuletovi hčeri, toda njena noga zastaja, sprevod jo prehiteva ter jo kot namerno loči od neznanega mladeniča, ki stoji ves očaran pred njo. Ves večer je Romeo iskal priliko, da bi ogovoril neznanu lepotico. Sedaj je prišel trenutek, ki postane usoden za oba. V ljubečem objemu si kot omamljena šepčeta prisegel: Ljubezen večno naj gori!

Zvoki trobent ju priključijo nazaj v življenje in bridko spoznanje zagreni uro prvega srečanja. Romeo je izvedel, da je neznanu lepotica Capuletova hči, Julija pa ljubi sina njihovega največjega sovražnika. Ves blesk večera počasi gineva, zadnje bakle v dvorani ugašajo, Julija pa sloni ob oknu in iz njenega vzdihava se rode besede:

Ljubezni cvet, v sovraštvu porojen...
...O, zla usoda, da sem njega vzljubila...
Njene vzdihne prenašajo glasovi noči kot tožeh klic, kot odmev, iz katerega se še enkrat rodi njen otožni spev. Iz skrivnostnih glasov noči pa nenadoma zazveni nagajiva popevka štirih zaljubljenih parov, ki se pojavijo v fantastični osvetljavi pravilčno pobarvanega nočnega neba. Kraljica Maba, dramilka sanj, je na pohodu.

Zaljubljeni pari izginejo in kot iz megle se

pokaže balkon na Capuletovem vrtu. Pod njim se pojavi Romeo. „O vzidi sonce zlato“ — šepetajo njegove ustnice, njegova duša pa se izpoveduje Capuletovi hčeri. Glasovi noči pa kot daljni zvoki spremljajo njune vroče vzdihne, njune prisegel — in iz daljave se oglase otroški glasovi, ki se z glasovi noči združijo v mogočen koral ljubezni. Šele oddaljeni zvoki zvonov prekinajo trepetajočo melodijo ter priključijo grenak trenutek njunega slovesa.

II. dejanje:

Vesela pastirjeva pesem nam popelje v celico patra Lorenza, ki v mogočnem, častitljivem, skoraj koralnem spevu razgrinja skrivnosti večne narave. Njegovo premišljevanje prekine Romeo, ki se obrne na svojega starega prijatelja s prošnjo, da ga za večno zveze z Julijo, Capuletovo hčerko. V slovesnem kvartetu se konča scena tajne zveze obeh zaljubljenecv. Velika medigra z glasovi noči ter trepetanjem neznanskih zvokov oznanja žalostno jutro njunega slovesa. Toda tudi ti zvoki kmalu izginejo v sivino občutja, iz katerega se izvije le še Julijin vzklík, v katerem že čutimo rahlo slutnjo nesreče. Težko padajo v sivo jutro njune besede:

Prišel je dan in ura ločitve...
Se težja je scena s strogim in nasilnim očetom, ki je pripravljen izobčiti lastno hčer, če se brani upirati zakonski zvezi s Parisom. V trenutku skrajnega obupa se pojavi oter Lo-

Zborovanje izvedencev za nego spomenikov in umetnin

Ta teden in sicer od ponedeljka, 31. maja, do sobote, 5. junija, trajajo v Celovcu mednarodna zborovanja izvedencev za nego spomenikov in umetnin. To je prvo tovrstno zasedanje v Avstriji, na katerem so udeleženci iz Nemčije, Švice, Italije, Jugoslavije in drugih držav.

Nekaj dni pred pričetkom zborovanja je deželni konservator dr. Hartwagner podal izčrpen pregled o dnevnem redu zasedanja ter obrazložil nekatere podrobnosti o negi spomenikov in umetnin na Koroškem. Doslej so se avstrijski strokovnjaki za nego spomenikov shajali vsako leto v eni ali drugi zvezni deželi, kjer so izmenjavali svoje izkušnje ter enako usmerjali delo. Letošnje zasedanje v Celovcu je značilno zaradi svojega mednarodnega značaja ter udeležbe prominentnih izvedencev drugih držav. Med drugim je dr. Hartwagner omenil živahne stike med koroškimi negovalci spomenikov ter slovenskimi iz Slovenije, ki se odražajo v medsebojnih obiskih. V nadaljnjem je podal kratek pregled o negi spomenikov v sosednih državah, ki je v Nemčiji in Italiji na zelo visoki stopnji, dočim je v Jugoslaviji ta panoga v novi izgradnji. Prav tako je na visoki ravni nega spomenikov v Švici, kjer je ta zadeva stvar kantonov. Med Italijo in Avstrijo se izmenjavajo restavraciji, dočim dobavljajo iz Nemčije in Švice predvsem poznavanje in kemična sredstva za konserviranje.

Udeležence je v grbovni dvorani po-

zdravil deželni glavar Wedenig in mestni župan Graf. Predsednik zveznega urada za spomenike, univerzitetni profesor dr. Otto Demus, pa je zasedanje otvoril. Pri otvoritveni slavnosti je sodeloval koroški učiteljski kvintet.

Na dnevnem redu zasedanja je bila predvidena vrsta strokovnih predavanj, kakor tudi različne ekskurzije. Poleg obiska deželnega muzeja so gostje na treh večjih ekskurzijah preresetavali pogosto zelo zamotane probleme nege spomenikov na Koroškem. Med drugim so si ogledali v Beljaku tri cerkve, kjer delajo na restavraciji treh cerkva ter cerkev v Gospa Sveti, kjer je restavriran Modestov grob, edini predromanski mizni oltar severno od Alp. Ogledali so si tudi izkopaline in dela na Štalenski gori ter končno cerkev v Vetrinju, kjer pravkar končavajo restavracijska dela značilnih steklenih oken. Edinstveno zgodovinsko umetnino so mogli udeleženci proučevati pred obnovo.

Življenjepis Tita preveden v osemnajst jezikov

Življenjepis Tita, ki ga je napisal Vladimir Dedijer, je bil doslej objavljen v osemnajstih jezikih, v kratkem pa pričakujejo tudi še izdanje v raznih južnoameriških državah, kjer prav tako vlada veliko zanimanje za to pomembno knjigo.

Knjiga o Jugoslaviji v Franciji

V vrsti številnih knjig, ki so jih o današnji Jugoslaviji napisali že razni avtorji, je nedavno izšla tudi knjiga francoskega socialista Julesa Mocha. Avtor najnovejše knjige o Jugoslaviji je napisal svoje delo na podlagi lastnih doživetij in vtisov, ki jih je napravil ob priložnosti večkratnih obiskov v raznih jugoslovanskih krajih. V knjigi opisuje napore jugoslovanskih narodov za zgraditev socializma ter pravi, da bo to, kar danes gradi Jugoslavija, velikega pomena za vsa ostala socialistična gibanja v svetu.

NOVA KNJIGA JUGOSLAVIJA

Ivanhoe, Walter Scott (Založba Obzorja, Maribor, 1. zvezek, 160 str., br.).

Zgodovinski roman znamenitega angleškega pisatelja Walterja Scotta „Ivanhoe“ je izšel v slovenskem prevodu Vladimira Levstika že svoječasno v založbi Modra ptica v Ljubljani in že takrat navdušil široki krog slovenskih čitateljev. Mariborska založba Obzorja je letos pričela s ponatisem tega pomembnega literarnega dela, katerega prvi zvezek je pred kratkim izšel. Novost v primerjavi s prvo izdajo je v tem, da je sedanja (vsaj kolikor moremo sklepati po prvem doslej izišlem zvezku) opremljena z lepimi slikami iz istoimenskega filma.

Scottov roman „Ivanhoe“ je hkrati tudi edini izmed mnogih njegovih romanov, ki je bil doslej preveden v naš jezik. V njem se spoznavamo z Anglijo 13. stoletja, z življenjem vitezov in njihovih podložnikov, s številnimi viteškimi kralji in kraljicami, ki so se medseboj bojevali za oblast, medtem ko so Normani pod Viljemon Normanskim zavzeli angleška tla. Prav tako nas roman seznanja z angleškim kraljem Rihardom Levjerskim in njegovim upornim bratom Johnom, posebej pa z „razdedinjenim“ vitezom Ivanhoejem, ki kmalu postane glavni junak vsega dogajanja, ko se povrne iz daljnje Palestine.

Viteške igre, oholost višjega plemstva, trpljenje podložnikov, brezsrčno odločanje o človeških usodah, razkošne in hrumeče gostije in drugi podobni znaki nam slikajo srednji vek, poln barvitosti in romantike. Svet pestrih iger in bojev, svet starodavnih šeg in navad se nam odkriva v svoji lepoti, pa tudi v svoji grozovitosti. Zato je Scottov roman „Ivanhoe“ nedvomno postal eno izmed najbolj priljubljenih del iz svetovne literature.

Hitler spet v filmu?

Znani filmski režiser Pabst se že dalj časa ukvarja z mislijo, da bi prikazal Hitlerja in njegove zločine v posebnem filmu in so se o tem vprašanju tudi že pogajali med nemško filmsko družbo »Cosmo« in ameriški oblastmi. V filmu naj bi bili predvsem zajeti zadnji dnevi tretjega rajha odnosno njegovega Führerja, pri čemer želi režiser vzporedno z usodo šestnajstletnega člana Hitlerjugend prikazati vso pošastnost tega najbolj osvrženega tirana. Za omenjeni film so napisali tudi že več scenarijev, ki pa jih je Pabst vse zavrnil ter še vedno čaka, da mu bo kdo bolje ustregel. Novi film namerava posneti v barvah in sicer na Dunaju.

Dr. Mirko Rupel:

25

SLOVENSKI JEZIK

Nadaljnje pripone *-je, -inja, -ina, -stvo, -ota, -ost, -oba, -oča*, delajo p o j m o v n a imena: zdravje, draginja, brzina, prijateljstvo, lepota, bridkost, zvestoba, čistota;

pripone *inja, -ka, -ica* delajo imena ž e n s k i h o s e b o s p o d i n j a, Slovenka, kmetica;

pripioni *-jan, -ec* delata imena p r e b i v a l c e v: Rimljan, Primorec;

pripiona *-ika* delata imena r a s t l i n: planika, čemerika;

pripone *-ina, -ivo, -enjak* delajo s n o v n a imena: telétina, cepivo, ovsenjak;

pripioni *-nina, -arina* delata imena z a m e r o i n c e n o: mostnina, stanarina;

pripioni *-et, -ot* delata imena, ki posnemajo n a r a v n e g l a s o v e: hehèt, topòt.

Nekatere pripone so zelo žive, se pravi, da še zmeraj delajo nove besede, druge odmirajo. Zelo tvorna je n. pr. pripiona *-ina*. Dodaja se samostalnikom in pomeni izvor, snov ali izdelek (gabrína, svinína); dodana pridevnikom zaznamuje lastnost (brzína, globína, tišina); dodaja se tudi deležnikom (opeklína, odprtína), zlasti pa pridevniškim izvedenkom (hrástov-ína, pájčevína, testénína, voznína, brátovščína) itd. Tudi pripiona *-ev* se je razmahnila; dela namreč samostalnike iz dovršnih glagolov, ker le-ti nimajo pravega glagolnika (naselítev, ugotovítev, razmestítev). Nasprotno pa se pripiona *-ik* (učénik, tožník, stvárník) umika drugim, zlasti pripioni *-telj* (učítelj, tožítelj, stvarítelj).

Če je več pripon z istim pomenom, si jezik tako pomaga, da dá eni prednost ali pa da jih pomensko loči. Pojasni naj nam to naslednji primer: pojmovne samostalnice dela slovenščina s priponami *-ota, -ost, -oba, -oča*; izmed oblik *bridkota, bridkost, bridkoba, bridkoča* je zmagala *bridkost*; pomenski razloček pa je v besedah. Nekatere pripone so samo narečne. Tako je pripiona *-ej* značilna za koroška narečja (atej, dedej, ljubej); v knjižnem jeziku ni navadna.

Sestavljenke

Te sestojte navadno iz dveh besed in se delijo na sklope, velelniške in imenske sestavljenke.

V sklopu sta oba dela drug poleg drugega in nimata zveznega samoglasnika; v pisavi sta že strnjena ali pa še ločena: dólglés, trigláv, stonóga, ničvrédnost, némanič, vbógaime, očenáš; péš pot, figa mož, mož beséda, mójster skaza.

Velelniške sestavljenke imajo v prvem delu velelnik, v drugem samostalnik: zahvalibógca (koliblica), kuripéčič, kázipot, Terseggláv (Tresiglav). Te sestavljenke so v slovenščini redke.

Imenske sestavljenke imajo v obeh delih ime (samostalnik ali pridevniško besedo). Sestavini sta zvezani z veznim samoglasnikom *-o-* ali *-e-*. Danes so žive naslednje vrste imenskih sestavljenk: svojstvne, glagolske in sintaktične.

Svojstvne sestavljenke so n. pr. trdogláv, Zlatoróg, beloúška. Imenujejo se tako, ker so prvotno bile pridevniki in so pomenile svojstvo (lastnost), ki ga ima oseba ali stvar: trdoglav človek.

Glagolske sestavljenke imajo v drugem delu glagol-

sko osnovo: drvosèk, vinotòk, kolotèk, konjedèr, uholáz, grdogléd. Ker je v drugem delu (pravimo mu osnovna beseda) glagolska oblika, je s tem dana naloga prvega dela (pravimo mu določilna beseda), to je namreč tista, ki jo imamo v stavku ob povedku: prvi del je ali osebek ali predmet ali prislovno določilo. *Kolotek* je torej toliko kakor *kolo teče, konjeder = konje dere, uholaz = v uho leze, grdogled = grdo gleda*. Glagolske sestavljenke imajo potemtakem zmeraj stavčni pomen. Zato so napačno narejene sestavljenke: drevoréd, kolodvòr, slavolòk, bfvzovlak; vendar so se udomačile, pa jih ne preganjamo več.

Sintaktične sestavljenke so n. pr. velikonočnica (nastalo iz *velikonočen*, a to iz *velika noč*), Škofjeločan (škofjeloški — Škofja Loka), Velikolaščan (velikolaški — Velike Lašče).

Ker slovenščina ne trpi sestavljenk, kakršne imajo nekateri drugi jeziki, n. pr. nemščina, moramo biti previdni. Če imamo nezloženo besedo, bomo to rabili, n. pr. *gòd* (ne: imendan), *parnik* (ne: parobrod), *gasilec* (ne: ognjegasec), *slap* (ne: vodopad), *rudnik* (ne: rudokop), *míloščina* (ne: milodar), *blaginja* (ne: blagostanje).

Pri slovenjenju tujih sestavljenk se ravnamo po tehle navodilih: 1. Določilno besedo spremenimo v pridevnik: *parni mlin* (ne: paromlin), *radijska postaja* (ne: radiopostaja), *slónova kost* (ne: slonokost). — 2. Pomagamo si z opisom: *ključ od hišnih vrat, olje za avto* (ne: avtoolje). — 3. Določilno besedo postavimo za osnovno in ju pišemo narazen: *žarki alfa* (ne: alfažarki), *motorji Diesel* (ali *Dieslovi motorji*, ne: Dieselmotorji). — Dovoljeno pa je *avtomehanik, fotoaparát, fotoreportaža*, ker sta obe sestavini tuji. (Dalje)

KOLEDAR

Petek, 4. junij: Franč. I.
Sobota, 5. junij: Bonifacij
Nedelja, 6. junij: Binkošti
Ponedeljek, 7. junij: Binkoštni ponedeljek
Torek, 8. junij: Medard
Sreda, 9. junij: Primož in F.
Četrtek, 10. junij: Margareta

SPOMINSKI DNEVI

4. 6. 1941 Konferenca na nemškem poslanstvu v Zagrebu glede preseljevanja Slovencev.
5. 6. 1927 Vsedelavski zlet v Ljubljani — 1945 Podpisan sporazum med štirimi velikimi silami o prevzemu uprave nad Nemčijo.
6. 6. 1799 Rojen v Moskvi pesnik Aleksander Sergejevič Puškin — 1919 Jugoslovanska vojska brez bojev zasedla Celovec.
7. 6. 1935 Umrli prirodoslovec J. V. Mičurin.
8. 6. 1508 Rojen na Raščici pri Turjaku prvi slovenski pisatelj Primož Trubar — 1809 Rojen pri Sv. Rupertu v Slovenskih goricah slovničar Anton Murko — 1861 Dr. Toman je v svoji interpelaciji v dunajskem parlamentu zahteval za Slovence kulturno enakopravnost z ostalimi avstrijskimi narodi.
9. 6. 1856 Rojen v Globokem pri Rimskih Toplicah Anton Aškerc.

Brnca

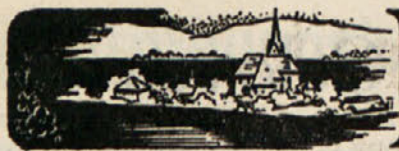
Ob zelo številni udeležbi žalnih gostov smo v četrtek minulega tedna spremili znanega in zaslužnega Janeza Miklaviča na njegovi zadnji poti na domače pokopališče k trajnemu počitku.

Pokojnemu Janezu Miklaviču, trgovcu in posestniku na Brnci, je tekla zibelka v znani, ugledni in vedno zavedni Miklavičevi družini v Vogrčah pri Pliberku. Naravno je, da se je mladi nadarjeni Janez navzel v družini, kjer je bila usidrana trdna narodna zavest in ki je vedno krepko stala na braniku slovenske zemlje in slovenskih pravic na Koroškem, že zgodaj prav takega mišljenja, ki mu je ostal zvest v zavesti in prizadevanju vse svoje življenje. Znano je, da je bil brat pokojnega slovenski župan v občini Blato, ki so ga leta 1910 aretirali na celovškem kolodvoru in ga zaprli samo zaradi tega, ker je zahteval vozni listek iz Celovca v Pliberk v našem domačem slovenskem jeziku. Takrat sta nemški šovinizem in nestrpnost cvetela, dokler ni ta šovinizem pritiral ob prvi svetovni vojni krivične stare avstrogrške monarhije do razsula. Zgubljena vojna je narodni šovinizem nekoliko ukrotila, dokler da se ni ob pohodu nacizma spet razbohotil do skrajnih meja. Še ena nemška imperialistična vojna je bila potrebna, da je bil zadan šovinizmu ponoven udarec. Zaprtega Miklaviča so izpustili šele drugi dan, ko so dognali, da je bil župan obsežne slovenske občine.

Janez Miklavič je mlad zapustil svojo rodno vas v Podjuni in se naselil med Slovenci na Brnci ob Zilji. Služboval je kot organist in postal trgovec ter posestnik. Na Brnci se je takoj vključil v slovensko prosveto, ker se je zavedal, da je ljudska prosveta eden izmed najmočnejših činitelev za obstanek ogroženega naroda. Pokojni Miklavič je bil dolga leta tako rekoč duševni vodja vsega brnškega prosvetnega življenja. Svoje sposobnosti je založil v korist ljudske prosvete, njegova zasluga je, da je bilo ustanovljeno na Brnci tamburaško društvo, pevski zbor in odlična igralska skupina. Številne odrske nastope je sam učil in režiral ter je znal izbrati tudi vedno pravo snov priveditve. Do visoke starosti, prav do zadnjega, je gojil slovensko pesem in glasbo ter je bil vsekdar duševno prožen in svoboden duh, ki je korakal s časom.

Ob pogrebnih svečanostih, ki jih je opravil domači župnik, mu je prosvetno društvo zapelo v slovo žalostinki »Vigred se povrne« in »Na polje«. Ob odprtem grobu mu je spregovoril v slovo zastopnik Slovenske prosvetne zveze, ki je govoril tudi v imenu predsednika domačega prosvetnega društva. Govornik se je pokojnemu Janezu Miklaviču zahvalil za vse njegove zasluge na področju slovenske prosvete in nakazal njegove vrline. Poudaril je, da bodo brnški prosvetaši ohranili trajen spomin na njega najlepše tako, da bodo neutrudno delovali za naše skupne cilje, za katere se je pokojni prizadeval nesebično in požrtvovalno vse svoje življenje.

Naj bo pokojnemu zglednemu možu domača zemlja, ki jo je toliko ljubil, lahka, preostalim svojcem pa naše odkrito sožalje!

Po naši zemlji

Podjetnost in napredek ob Zablaškem jezeru

Vsakokrat, kadar se povzpem od železniške postaje Tinje-Kamen v gore, proti nekdanji šentvidski republikli, zapadem najpreje mikavnosti slike, ki jo nudi starodavna utrdba s cerkvico na ogromni skali v Kamnu s tako zelo jasnimi obrisi obeh sivih Obirjev, Malega in Velikega, v jasni dalji. Toda danes me prevzame še posebej prvi letošnji pogled na številne sončnične nasade, glasne znanilce toplotnosti in južnejše narave, ki se tu že tako zelo očituje in loči od hladnejšega Roža, Gur in Zilje. Podjuna. Tudi pogoste brajre in vinska trta ob stenah posamnih hiš priča o nekdanji toplejši vinorodnosti pokrajine.

Danes pa me dalj kot običajno zadrži na moji poti v domovini bele živine nenadno srečanje s čredo težkih krav živordeče cikaste pasme. Tudi dokaz stremljenja ljudstva za boljše, donosnejšo živino. Če je spreminjanje pasme tudi neka pot do napredka, bo pokazala naravno šele bodočnost.

*

Po znatno obnovljeni beli, skoraj cesti podobni gozdni poti preko gozdnega pašnika in daljši ozki vzpetini dospem pred Spodnjimi Vinarami na prvo zeleno, tako zelo znano mi obsežno jaso z bohotnimi posevki jarin in naravnost črnozeleno visoko ržjo. Nenadno se odluči na zeleni jarini iz gozda sem: konjska vprega z dvema možkima in široko napravo, ki v ravnih redih siplje na zeleno žito neko belo snov. Prah ali tekočina? Čim dospem vprega bliže, vidim, da gre za tekočino. „Ali škropiš z dikopurjem, Andrej,“ negotovo povzamem. „Da, moram. Poskušam letos, ko vsled tako obilnega dežja tako zelo sili plevel, prvič s tem novodobnim načinom zatiranja škodljivih zeli.“ V nadaljnjem razgovoru ugotovim, da na sosedni njivi gre za novo, v tem okolju sicer že preizkušeno sorto rži, timaverco, katero letos gospodar tudi prvič „žene“ z dovajanjem dušika v treh obdobjih. Prvič zgodaj spomladi, drugič ob klasanju in tretjič pred cvetenjem.

*

Na nadaljnji poti na nizkem slemenu na-

Št. Jakob v Rožu

Morda se bo kateri koli čitatelj še spominjal, da smo v našem listu že enkrat, in sicer leta 1952, poročali o vprašanju zdravniške oskrbe v naši občini. Takrat smo za beležili, da sta odprla prakso pri nas kar dva zdravnik, dr. Hoja in dr. Chrobok, in da se je s tem začelo tudi vprašanje dodelitve bolniških blagajn enemu in drugemu izmed obeh zdravnikov. Žal smo morali že takrat ugotoviti, da merodajni pri zdravniški zbornici in pri bolniških blagajnah po dvojni meri merijo sposobnosti in vrline zdravnikov, ko gre za to, kateremu bi dodelili pravico zdraviti zavarovance. Zgodilo se je namreč, kar se v takih primerih sploh rado dogaja: priseljenec Nemeč dr. Chrobok je dobil bolniško blagajno, domačin Slovenec dr. Hoja pa je ostal brez nje. Tudi še danes si zaman prizadeva, da bi ga upoštevali kot enakopravnega.

Nočemo tukaj razmotrivati o večjih ali manjših strokovnih sposobnostih obeh zdravnikov; prav tako tudi ne bi razglabljali o osebnih vrlinah posameznika. Oba upoštevamo in spoštujemo kot zdravnika, zato že od vsega početka želimo in zahtevamo, da bi tudi oba bila deležna istih pravic. Zakaj ne bi dobil bolniško blagajno tudi dr. Hoja, ki se mu potem ne bi bilo treba zagovarjati, če so ga v odsotnosti drugega zdravnika klicali k bolniku. Ta naša zahteva je utemeljena tem bolj, ker je okoliš šentjakobske zdravniške službe tako razsežen, da ga en sam zdravnik nikakor ne more v polni meri zajeti. Ni krivda dr. Chroboka, da ga morda enkrat zaman iščejo, ko pa je on po službeni dolžnosti prav v nasprotnem delu občine, marveč je to krivda tistih, ki v svoji ozko-srčnosti nočejo upoštevati upravičenih želja občanov. (Ali bi se tudi dr. Hoja moral politično opredeliti in kandidirati na OVP-VdU-jevski listi?)

Ko smo pred dvema leti prvič pisali o tem vprašanju, pač nismo pričakovali, da bo pravico tako težko najti. V teku časa pa smo bili poučeni, da je treba tudi pri stvarih, ki bi se po našem mnenju morale same od sebe edino pravilno rešiti, upoštevati okolnosti, ki s stvarjo samo že ni-

ravnega travnika in valovite njive med Vinarami in vasjo Vesele prikoraka nasproti razoglav in sklonjene glave stari tovariš Marko. Medtem pa uživam čudovit razgled proti Sent Danijelski gori in Zablaškem jezeru pod njo. „Ali ne postaja jezero stalno manjše“, se obrnem proti došlemu tovarišu. „Kje pak!“ povzame važno Marko. „Ravno obratno. Jezero se je v zadnjih letih povečalo. Ko so namreč ugotavljali meje travnikov ob obrežju, so morali postaviti mejnike povsod globoko v vodo, kar pač dokazuje, da je jezero preplavilo del nekdanje suhe zemlje.“

In že začne tovariš z vso vsmo in strokovno temeljitostjo obrazlagati letošnje bujno rast žlahtne medonosne detelje — nokote in gosto zeleno rušo, druga leta sicer golega slemenca. „Umetna gnojila in vlaga!“ smeje kot razlog navaja Marko. „ujčej“ na Vazarjevem. Ves „v svojem elementu“ začne nato razlagati meje nekdanje mogočnejše Vazarjevine, ki se je raztezala tudi na posestvo „Pušča“ (od koder izvirajo Pušniki!) v sosednji vasi. In tedaj sem prav občutil globoko zakoreninjenost in povezanost tovariša inženirja z rodno zemljo. Ni se mogel odtrgati od nje, čeprav so mu ponujali vabljive službe in „položaje“. Ostal je raje „ujčej“ na bratovem domu, ostal po vzgledu mnogih „stricov in tetk“, ki so ostali včasih tako pogosto in deloma še tudi danes, povezani nerazdružljivo z domom, povezani do njihove smrti na posestvu rodnega brata ali sestre. Kje so tisti časi, časi povezanosti z rodno zemljo! Danes vendar sili vse v svet, v mesta, Ameriko, Švico. Tudi že iz klene, kmečke, preudarne Podjune. —

Naprej gre najina pot po inženirjevi sadni drevesnici. Zivahno mi medtem objasnjuje tehniko svojega dela. Z modernimi sredstvi gesarolom in agrosoidom je uspelo tudi njemu priti v okoliš škodi vsled črvov (ogrccev). Okrog 2.000 dvojno cepljenih drevesc (15% od teh hruševih) bo lahko oddal letošnje jeseni. Ob koncu nasada pa se nama pridruži še gospodar iz bližnje vasi, ki je rabil konje, pa je mesto tega kupil enostavno traktor.

V vasi sami pa me „ujame“ razgiban mlad

majo več nobene povezave. Zato bi nas zelo zanimali dozdevni vzroki za dosedanje odklonitev bolniške blagajne dr. Hoji. Gotovo pa bomo zaman čakali, da bi jih nam povedali; saj jih tudi ne morejo navesti, ker jih enostavno ni. Še najmanj pa bi odgovarjala resnici morebitna trditve, da za oba zdravnik ni dovolj zasluga, odnosno da oba ne bi imela zadosti opravka.

Mislimo da se v bodoče ne bodo mogli več zoperstavljati temu, da bi tudi naš drugi zdravnik dobil bolniško blagajno, zlasti še, ko ta zahteva med občani postaja vedno bolj odločna. Poleg tega tudi ni nobenega vzroka, ki bi upravičeval tozadevno odklonitev, marveč le vsi pogoji govorijo za to, da mora dr. Hoja čim prej dobiti bolniško blagajno. V nasprotnem primeru bi bili prisiljeni smatrati, da odločilnim faktorjem ne gre za čim boljše zdravniško oskrbo naših občin, marveč da so jim najbolj pri srcu le drugi interesi.

gospodar, ki pravkar prečka cesto. Vsej javnosti znan, a tudi toliko po krivici klevetan nekdanji „borec v gozdu“. Z nič manjšo uspešnostjo se sedaj bori tudi na svoji zemlji. Iskreno moram pohvaliti njegove novopreurejene hleve s številnimi dobrimi, a pasemsko tako pestrimi molznicami.

*

Blažen mir, kakor malokje na Koroškem, diha valovita, prostrana gozdna ravan, ki zajema vso široko ozemlje od Pogre do Spodnjih Vinar in od Sent Vida do Zablaškega jezera. Kot svetlejši otoki so videti v temnozeleni črnini obrobni gozdov in gozdov v dolini njive, močvirne kotanje in pašniki.

Osrečujoč občutek varnosti in brezskrbnosti te zajame, če potuješ v tej tako zavarovani, tihi kotanji od Sent Primoža ob jezeru proti naseljem Nagelč. Niti najmanj te ne vznemiri ropot (ko drugod tako mučno trga na naših živcih) motornih vozil, ki po beli cesti drdramo mimo nas. Povsod varnost, mir. V prihodnji vasi, ki je izjemno nedeževnega dneva v maju sicer kakor izumrla, sredi naselja kopica manjših in večjih otrok.

„Kje so oče?“ vprašam najstarejšega dečka. „Rž škropijo“, se oglasio hkrati trije, štiri dečki.

Ker sprva ne razumem prav, kakšno škropljenje naj bi to bilo, mi skušajo otroci na vse načine pojasnjevati, kaj delajo oče in mati. Tedaj se mi „posveti“, kaj bi moglo biti in mrzlično ukažem dečku, da gre z menoj na polje.

In v resnici ugotovim, kar sem sprva le domneval. Iz visoke rži se dvigne enkrat tu, drugič tam glava moža in malo dalje tudi žene. Ko pa sem že tik visokega posevka, vidim

Obvestilo staršem

Slovenski starši, ki želijo poslati letos svoje otroke od 7. do 13. leta starosti na letovanje na morje, naj nam to čimprej, najpozneje pa do 15. junija sporočijo. V sporočilu naj navedejo sledeče podatke:

1. Ime, poklic in naslov staršev
2. Ime otroka in njegove rojstne podatke
3. Ali je že kdaj bil v koloniji in kolikokrat.

Vse starše, katerih otroci bodo sprejeti za letovanje, bomo po poteku prijavnega roka pismeno obvestili. Hkrati jim bomo sporočili, kdaj bodo otroci šli na letovanje, do kdaj morajo oddati predpisane dokumente, slike, zdravniška spričevala in režijski prispevek.

Prijave pošljite pravočasno na naslov:
Počitniška kolonija
»Slovenski vestnik«

Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10

pionirsko delo napredne dvojice. Gospodarsko delo, ki se mogoče prvič vrši v naši ožji domovini. Gospodar in gospodinja že par dni z vso vnemo navlažujeta, „cepita“ posamne ržene klase s cepivom, ki bo povzročilo v klasju pretežno rast črnih „rožičkov“ (Claviceps purpurea) mesto običajnega zrnja. Rožički so namreč sedaj izredno visoko v ceni in sicer plačujejo 85 šilingov za kilogram. Z hektarja iznajdljiva dvojica hoče pridelati najmanj 200 kg (pridelali pa so tudi že 700!) rožičkov, kar pomeni kosmati dohodek v znesku 16.000 do 50.000 šilingov z 1 ha rži.

Da bi se podjetnim, naprednim našim rojakom tvegani poizkus tudi v resnici posrečil želimo iz vsega srca mi vsi.

Vernik.

HOTEL KOROTAN v Sekiri ob Vrbskem jezeru

vabi na

OTVORITEV HOTELA in BARA

v soboto, dne 12. junija

Začetek ob 20. uri

Vstop prost

Igrala bo plesna godba Schöffmann iz Celovca

Za izvrstna jedila in izbrane pijače je najbolje poskrbljeno

Kot gosta Vas bo rado pozdravilo

VODSTVO HOTELA

Lov na losose vedno bolj propada

Komaj sto let je od tega, kar so beli ljudje odkrili Divji zapad, toda krajina se je odtlej tako temeljito spremenila, da niti reke ne tečejo po tisoče let starih strugah. Vse povsod rastejo nasipi, jezovi, mostovi in elektrarne, nekdanje soteske, po katerih so nekdanj skakljaje plavali lososi od morja pod planine, pa zalivajo umetna jezera. Tam, kjer so indijanski rodovi z vedri zajemali losose na njihovi ženitovanjski poti, najdete le še tu in tam kakega posameznika ali skupino Indijancev, ki love losose v široke mreže. Belci ne smejo loviti.

Spomladi in jeseni se zbere pod slapovi Celilo na zahodu Združenih držav Amerike nekaj ribičev. S skalovja se spustijo nad šumeče vrtince kakih pet čevljev visokih slapov. Po lestvah splezajo nad vodo, za prežo pa jim služi najpogosteje star zabo. Lososi se zbirajo pod slapovi v več-

ja krdela, preden skupno naskočijo oviro na poti pod gore, na kraj drstenja.

Seveda se kdaj pa kdaj zgodi, da potegne kak posebno močan losos nepriljubljenega indijanskega ribiča z mrežo in zabojem vred v peneče se valove za seboj, toda kaj hujšega se ponavadi ne pripeti. Lani pa je doživel eden redkih zastopnikov rdečega rodu nekaj nenavadnega. V svojo mrežo je ujel namreč dekletce, ki je padlo kakih petdeset metrov nad brzicami v vodo. Še predno se je dobro zavvedlo svoje nesreče, je bilo že rešeno.

Toda tudi tej poeziji — ribjemu lovu na lestvah in zabojih tik nad šumečimi brzicami — se napoveduje skorajšen konec. V bližini slapov Celilo bodo gradili visok nasip. Vode, ki se bodo nabirale v umetnem jezeru za pogon bodoče elektrarne, bodo za vedno pokopale pod seboj brzice Celilo. Lososi — če ne bodo

ubrali pod gore druge poti — ne bodo imeli več po pet čevljev visokih ovir, ki bi jih bilo treba preskočiti, s tem pa bo tudi konec mikavnega ribjega lova, ki je že lep čas posebna pravica preostalih zastopnikov v rezervatih živečih rdečih ljudi.

Tudi vodne živali je možno dresirati

Znano je, da so tjulenji kaj pametne živali in da jih je lahko dresirati. To so že zdavnaj izkoristili lastniki cirkusov v baltskih deželah, poskus, ki sta ga napravila dva norveška ribiča, pa se zdi kot fantastična zgodba. Dolgo časa sta dresirala nekaj tjulenev, da so na njun znak skakali v vodo in z gobcem nosili vrvico na določen kraj. To uspešno dresuro so kaj kmalu praktično izkoristili. V kraju Haaren, kjer so norveške oblasti namestile oba ribiča, imajo sedaj kakih deset dobro dresiranih tjulenev.

Norveška je znana kot dežela fjordov, ozkih zalivov med ostrimi čermi. Pogosto se zgodi, da valovi razbijejo manjšo ladjo ob skalovju. Na znak poskačejo dresirani tjulenji v morje, plavajo na kraj nesreče in podajo ponesrečencem konec vrvi, ki je pritrjena na obali. Tako se je rešilo že več ribičev gotove smrti v razdivjanem morju. Pa tudi sicer se pripeti, da ladja običi sredi skalovja in ne more ven. Tudi v takem primeru se tjulenji obnesejo. Do ladje priplavajo z vrvjo, ki je na drugem koncu privezana na jekleno vrv. Ta pa je dovolj močna, da z obale spravijo ladjo iz zagate.

Zadnji žrtvi Dachsteina so našli

Minuli petek so končno našli še zadnji dve žrtvi, ki sta prav tako tragično končali ob snežnih zemetih ob veliki noči na Dachsteinu. Med temi zadnjimi žrtvami sta 42-letni učitelj in vodja mlade turistične skupine Hans Seiler ter 16-letni učenec Rolf Mössner. Oba mrliča je alpinska reševalna služba našla po 43-dnevem napornem reševanju. Žrtvi so še isti dan prepeljali v športno šolo v Obertraun, kjer so priredili preprosto žalno svečanost.

Seiler in Mössner sta ležala kakih sto metrov od kraja, kjer so prej našli trupla drugih žrtev. Učitelj Seiler je imel klobuk na glavi in rokavice, z desno roko pa je držal v tesnem objemu učenca Mössnerja, ki je bil golglav in brez rokavic ter imel nizke čevlje.

Stroški 43 dnevnega iskanja tragično preminulih 13 žrtev znašajo po podatkih

REŠITEV KRIZANKE

(Vestnik štev. 20)

Vodoravno: 2. pri, 4. sloga, 6. sto 7. Rim, 9. do, 10. dva, 12. en, 14. nada, 15. ošč, 16. na, 17. ost, 19. TM, 20. rod, 22. rja, 24. sedaj, 25. rok.

Navpično: 1. dro, 2. plod, 3. igra, 4. st, 5. ai, 6. sodar, 8. mesta, 9. dan, 11. vas, 13. nem, 17. oder, 18. trak, 21. os, 23. jj, 24. dom.

LEP POGLED — in vožnja zastonj

Po drugi svetovni vojni se je po svetu izredno močno razširila navada tako imenovanega »avto-stopa«. Zadeva je kaj preprosta: nekdo, ki bi se rad brez stroškov popeljal kamor koli, se postavi na cesto in pokaže prihajajočemu avtomobilu pest z iztegnjenim palcem v smeri, kamor bi se rad peljal. Avtomobilist potem navadno ustavi (ali pa tudi ne!) in vzame podjetnega potnika s seboj tako daleč, kakor gre njuna pot skupaj.

Ta navada, ki so jo poznali pred vojno že v Ameriki, se je po vojni razširila tudi v Evropi. Vendar so v zadnjem času bile razne države prisiljene storiti stroge ukrepe proti temu, na videz tako nedolžnemu načinu prevažanja. Zgodilo se je namreč, da je postal avto-stop pravcata past za nič hudega sluteče avtomobiliste. (Na primer v Nemčiji pa tudi za mlade potnice.) Vedno pogostejši napadi, ropi in umori so povzročili resno zaskrbljenost. V ZDA so se pojavili z roparskimi napadi in podobnimi kriminalnimi delikti v zvezi z avto-stopom tako razširili, da je bil po računih Zveznega sekretariata za pravosodje že vsak 12. primer avtostopa povezan s kriminalnim dejanjem. Pred nekaj meseci je bila v ZDA usmrčena na električnem stolu neka žena, ki je na cesti ustavljala avtomobile in nato ubijala ter ropala naivne avtomobiliste. Njenih žrtev je bilo vseh skupaj 18. Podobni primeri so se pojavljali tudi v Nemčiji, Franciji in Italiji.

Zaradi tega so sprejeli v ZDA zakon, po katerem je avto-stop prepovedan in vsakdo, ki bi skušal na ta način ustaviti vozilo, je lahko kaznovan. Kmalu za ZDA so sprejeli podoben zakon v Zahodni Nemčiji, kjer je bilo tudi nekaj eklatantnih primerov takšne zlorabe avtomobilistovega gostoljubja.

Tudi prvi nas v Avstriji se je po vojni znatno razvila ta vrsta čudnega »športa«.

kar je bila v pretežni meri posledica slabih prometnih zvez v prvih povojnih letih. Danes pa je prišlo to že popolnoma iz mode in so le bolj redki primeri, da bi cesto obrobjali popotniki z iztegnjeno roko. Sploh pa je na naših cestah težko najti primer, kot ga kaže slika.

Iztegnjen palec in zapeljiv pogled je bil nevarna past že za marsikaterega avtomobilista — tako ali tako...

da si ti vlomil, a nisem verjela. So ein Heuchler! Aber jetzt ist es aus! Endlich habe ich dich durchschaut.«

»Gospa, milostna gospa,« je Trčko spregovoril, ne da bi si upal pogledati k njej. »Povedal vam bom vse po pravici, samo poslušajte me. Predlansko leto vam nisem ničesar vzel, sinoči pa sem samo eno zelenko. Bog sam mi je bil priča, da samo eno zelenko in nič več! Oče so pred smrtjo tako čudno govorili, rekli so, da ne bodo mogli umreti brez njega, ker ni ga boljšega, kakor je vaše.«

»Trčko, kaj boš govoril take neumnosti,« ga je posmehljivo zavrnila Cafutova Liza. Zasmejala se je vreščaje in se ozrla na svojega moža, ki je stal molče ob njej. Ob ženinem pogledu se je prestopil in se poskušal nasmejati, kar se mu pa ni posrečilo.

»Quatsch! Če ti ta dva ne verjameta, pa ti bom menda jaz verjela?« se je spet oglasila Koreska. »Kar je bilo predlansko leto, je bilo, a sinočnje boš povrnil! Alles bis zum letzten Tropfen! Tako zdaj prinese ukradeno vino in žganje, če hočeš, da se bom s teboj še pogovarjala! Aber schnell, ehe meine Geduld zu Ende ist!«

»Premilostna gospa,« je zaprosil Trčko. »Vzel sem samo eno zelenko. To so pa spili oče. Odslužil vam jo bom. Zračunajte jo trideset, petdeset dinarjev. Teden dni bom delal zanj, samo verjemite mi, kar sem vam povedal!«

Trčkova trdoglavost je Koresko, ki je v mestu sklenila, da bo uredila vso stvar kolikor mogoče brez hrupa, saj je vedela, da bi težko našla boljše viničarje od Trčkovih, končno spravila v resnično jezo. Zacepetala je z nogami, zardela v obraz in začela kričati z visokim, nenaravnim glasom: »Kaj boš govoril! Vem, kar imam in kaj mi je izginilo! Mindestens zwanzig Liter Burgunder, fünf Liter Schnaps und drei Bouteillen! Cafuta, povej, ali je tako ali ne!«

»Če ni še več,« je pritrdila Liza namesto moža, ki ni mogel odpreti ust. »Še na svečnico, ko ste bili tu, je bil sodček v kotu poln, zdaj ga je malo več kot pol. Tudi buteljke smo tistega dne prešteli. Prav natanko vem: tri in petdeset jih je bilo, zdaj jih je petdeset.«

Tedaj se je oglasil Pepek, ki se je doslej premagoval. »Oče so rekli, da so vzeli samo eno zelenko vina. To drži.« Počakal je trenutek, se ozrl na oba Cafutova in končal trdo. »Če ga res manjka več, potem je moral pozneje priti kdo drugi v klet in ga ukrasti.«

Trčko je presenečen pogledal sina, tudi Koreska ni prišla takoj do besede, a Liza je z vreščaje smehom zavrnila Pepeka. »Zdaj je še ta znorel! Kdo pa naj ve, da je sinoči tvoj oče vlomil? Prva je opazila Pulкова Trezaja, ki je takoj poklicala naju s Cafutom, jaz pa sem tisti trenutek odšla k vam. Ta je še bolj prazna kakor

Prvikrat so uporabili mehanično srce

Pred kratkim je prvokrat v zgodovini zdravstva mehanična naprava uspešno nadomestila srce bolnika, ki so ga operirali. Ta prvi mnogo obetajoči kirurški poseg je izvedel 74 letni zdravnik Ian Aird, ki je zaslovel že prej po uspešni razdvojitvi afriških dvojčkov.

Prej kot je prof. Aird praktično uporabil mehanično srce, so seveda tega v laboratorijih temeljito preizkusili. Vseeno je bilo tveganje precejšnje. Operacija je trajala dve uri in mehanično srce je bolniku zagotovilo vsako minuto liter krvi. Naprava sama ima dve črpalki, od katerih nadomešča ena desno stran in pošilja kri druga, ki nadomešča levo stran pa pošilja kri po telesu.

Atomska vojna proti žuželkam

Na jugu ZDA žive muhe, ki polagajo svoja jajca v rane živali in ljudi. Iz jajčeca se izležejo ličinke in te se hranijo z obdajajočim jih mesom ter tako še povečajo rano. Škoda, ki jo zato povzroče, gre v milijone in milijone dolarjev letno.

No, strokovnjaki ameriškega ministrstva za poljedelstvo pa so iznašli prav originalno metodo boja proti tem škodljivcem. Z radioaktivnim ogljikom sterilizirajo številne samce teh muh, potem pa jih zopet spuste. Radioaktivni ogljik dobivajo iz atomskih peči v Oak Ridgeu. Atomske sterilizirani samci so seveda neplodni in tako na ta način paralizirajo plodnost tolikšnega števila samic, kolikor steriliziranih samcev so pustili na svobodo.

zgornejavstrijskega deželnega glavarja 73.000 nemških mark, pri čemer pa še niso všteti osebni stroški. Baden-Württembergška deželna vlada je izjavila, naj bi to vsoto tako razdelili: na deželo 30.000, urad za zunanje zadeve v Bonnu 20.000, mesto Heilbronn 15.000 in mesto Stuttgart 8.000 nemških mark.

Jugoslovanska pomoč žrtvam plazov v Avstriji

Prejšnji teden je jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Dragomir Vučinič obiskal zunanega ministra inž. dr. Figla in mu sporočil, da bo Jugoslavija prispevala dva milijona dinarjev kot pomoč žrtvam letošnjih katastrofalnih snežnih plazov na Tirolskem in Predarlskem. Jugoslovanska pomoč bo obsegala živila in drugo blago v vrednosti navedene vsote. Zunanji minister Figl je izrekel v imenu avstrijske vlade toplo zahvalo za pomoč, ki jo bo nudila Jugoslavija.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2. Postschließfach 17.

Anton Ingolič:

Žeja

Raztrgan, zamazan, blaten, koščeni, žilavih rok, praznega, že ostarelega obraza, zmedenih oči, pripravljen, da vsak čas pade na kolena in prosi za milost, ona pa oblečena v elegantno sivo popotno obleko, z belimi mehкими rokami, poslikanim obrazom, ki jo je delal mlajša za šest, sedem let, s polnimi ustnicami, ki so že same dovolj govorile o življenju, ki ga je terjalo in živelo njeno skrbno negovano telo.

Šele čez čas se je Koreskin obraz razpo-
tegnil v jezi.

»So etwas,« je zaklicala s svojim zamolklim glasom, ki ni bil pripraven za oštevanje. Ker je slabo in težko govorila slovenski in ni mogla dovolj hitro povedati, kar ji je prihajalo na misel, je med slovensko mešala nemške besede in stavke: »To si mi napravil ti, ki si bil moj prvi viničar? Naznanila te bom žandarjem, da te bodo zaprli. Ja, das werde ich machen! Mein Gott, was denkst du! Dvajset litrov burgundca, pet litrov slivovke in tri buteljke. Ze pred dvema letoma so mi rekli,

ona z zelenko in s starim Trčkom. Kaj vse si ne izmisli takle fante! Si čul, Jaka,« Spet se je ozrla na moža, ki se mu je tokrat le posrečilo, da se je nasmehnil; vendar ni rekel besede.

»Jaz vem samo to, da sem vzel eno zelenko,« se je Trčko znova oglasil, »in da sem ga spil dva, tri požirke.« Njegov glas ni bil več plah; vpričo tako krivičnih obdolžitev se je čutil močnejšega kakor prej. »Toda meni manjka toliko vina in žganja in zahtevam, da mi ga takoj vrneš! Aber sofort!« je Koreska zavpila nestrpnost.

»Oče se ne lažejo,« ji je padel Pepek naglo v besedo in stopil preteče proti njej. V lica je zardel, telo mu je bilo napeto kot struna. Tam je torej gospa, ki se treseta pred njo oče in mati in se ji ponižno klanjata, tam je gospa, ki je kriva njihove bede in revščine. Kolikokrat ji je moral poljubiti roko, moral je molčati, ko bi ji bil rad zabrusil v obraz, kar ji gre, moral je stradati, čeprav je sadovnjak vsako jesen poln sladkega sadja. Ali naj molči tudi zdaj? »Oče govorijo resnico,« je pogumno nadaljeval. »Oče še niso storili nikomur nič hudega, nikomur niso odtrgovali od zaslužka, niso goljufali, se niso vlačili z drugimi ženskami. Če kdo laže, potem lažete vi!«

Koreska od ogorčenja ni mogla takoj do glasu. Trčku in Trčkovi ženi, ki je med poslednjimi Pepekovi besedami prihi-

Otrok in prehrana

S prvim letom je jedel naš najmlajši že kar »vse od kraja«. Če pa vprašamo povprečno in tudi katero koli našo mamo, ne bo vedela povedati točno, kaj je to »vse od kraja«. Včasih pomeni to le nekoliko bolj šarno hrano za dojenčka, včasih pa že jedila in hranila odraslih, kar oboje otroku ob prvem letu starosti prav gotovo ni v prid. Z letom dni naj dobiva naš otrok že vse juhe, vse prikuhe, kavo, kruh, močnik, pečenjak, kipnike, sadje, kompot, sadne sokove. »Vse od kraja« torej ne pomeni, da bi mu dajali mesovja, začinenih jedi, preveč mastnih jedi in slaščic. Tudi ne sme dobivati stročnic v samostojnih obrokih kot fižola, graha ali leče. Ni s tem rečeno, da bi naš otroček moral jesti še strogo na grame in »po zdravniško« sestavljena jedila, vidimo pa, da le preveč »od kraja« sestavljena hrana malemu otroku škoduje. Otroku lahko oboli za zaprtjem ali dobi drisko, drži ga in zavija krč, trpi zaradi napihnjenosti in vetrov, teka nima, trebuh mu je velik in napet, vendar pa kljub »močni« hrani ne uspeva. Prebavila namreč ne morejo obdelati težkih hranil. Zato je važno, da mati zna sestaviti hrano za otroka.

Predvsem naj bo vsa otrokova hrana sveže pripravljena in dobro skuhana. Postanih in pregreteh ter na pol surovih jedi otroci ne smejo dobivati. Prevelikih kosov jedil otroku ne dajamo, ker želodček obtežujejo. Zato naj bo oblika hrane v zvezi z razvojem zobovja. Ko so mlečni zobje do kraja razviti, kar se ponavadi zgodi že konec tretjega leta, navajamo otroka, da že povsem samostojno grize, da ostanejo zobje zdravi in da se pravilno razvijajo čeljusti in z njimi ves obraz. Pravilen razvoj čeljusti in mlečnih zob je tudi pogoj za zdravje kasnejših stalnih zob, ki morajo pri prebavi človeku pomagati do pozne starosti. Če pa zobovja še nima toliko razvitega, da bi samostojno grizel, mu moramo pomagati tako, da prevelike kose jedil nekoliko razmehčamo in pretlačimo z vilicami.

Nadalje je važno, kako otroku podajamo hrano in kje ga hranimo. Nekako do drugega leta otroka večidel hranimo. Nekateri otroci se priučijo jesti že prej, drugi pozneje. Vendar mora še tako neroden otrok v drugem letu kar dobro in samostojno uporabljati žlico. Ko otrok zraste, ga kar kmalu vadimo, da sedi na stolu za mizo. Učimo ga tudi, kako naj je: naj ne cmoka, naj je z zaprtimi usti, naj ne je prehlavno in ne požira zraka, naj ne je preveč sanjavo in ne motimo ga pri jedi.

V tretjem letom mora biti otrok pri jedi že čisto samostojen. Naj uporablja tudi vilice in se ne bojmo, da bi se z njimi zbdel v nos ali v oči. Dokler mu hrana na njih diši, bo z njimi našel tudi usta. Nož seveda še ni potreben. Privajanje na

pravilen način k jedi je obenem del otrokove vzgoje k pametni oliko.

Če si mi želimo čistega krožnika in prtiča, ter mirnega kota, kadar jemo, ima tudi otrok prav gotovo smisel za vse to. Koliko otrok samo zato nima teka, ker jim namečemo vseh jedi v oškrobljeno, slabo pomito skodelo in mu damo slabo, ostro in smrdečo kovinsko žlico v roke. Tudi nimajo teka, ker jedo v nemiru.

»Povestica« med jedjo ni potrebna, pa tudi ni škodljiva. Matere pač mnogo lažje hranijo otroke, če jih nekoliko zamotijo s povesticami, in otrokom je mnogo lepše, če pri jedi slišijo toplo besedo. Ni pa potrebno, da pomaga boljši tek vzbujati še oče, ko nemara dela spake z obrazom, kaže na tička, ki ga ni in tako zapravlja svoj očetovski ogled pred otrokom. Če otrok sploh noče jesti ni lačen ali pa je bolan.

KELAG razširja svojo akcijo za elektroorodje

24 mesečnih obrokov brez pribitka za najvažnejše elektroorodje

Koroška elektro akcijska družba KELAG je z že avgusta 1952 pričeto akcijo odplačil na obroke podvzela prvi korak, da bi svojim odjemalcem toka olajšala nabavo električnih štedilnikov. Mnoge gospodinje so izkoristile možnost, da so si po svoji svobodni izbiri nabavile električne štedilnike ter so nakupno ceno odplačevale brez vsakega pribitka v 24 mesečnih obrokih.

O božiču 1953 je nato pričela ADE-akcija za štedilnike, to je akcija za odplačevanje v obrokih za celotno elektro-gospodarstvo v Avstriji, kateri so se pridružili na Koroškem poleg KELAG-a tudi celovški mestni obrati, da so mogli biti prebivalci glavnega mesta deležni ugodnih pogojev plačil na obroke. Pri tem gre izrecno za tri določene tipe štedilnikov, populne štedilnike s tremi kuhalnimi ploščami in eno pečico, ki jih prodajajo po izredno nizki ter v 12 mesečnih obrokih odplačljivi ceni. Ta akcija je bila predvidena do 30. junija in se bliža svojemu koncu.

Da bi nudila svojim odjemalcem toka tudi možnost, da poljubno izbirajo in nabavljajo elektroorodje, zbiralnike za toplo vodo, hladilnike, električno kurjene parilnice in pralne troje po najugodnejših plačilnih pogojih na obroke, je KELAG sklenila dogovor z združenjem elektrotehnikov ter gremijem trgovcev z električnimi predmeti in železnino. Tako lahko odjemalci toka KELAG — toda samo ti — kupujejo navedeno orodje pri elektro-instalaterjih, pri trgovcih z električnim blagom in železnino in pri KELAG na 24 mesečnih obrokov brez pribitka obresti. Kaj to pomeni, je gotovo jasno vsakemu kupcu, ki je moral doslej — za hladilnike na primer — pri plačilih, ki so presegala rok 12 do največ 18 me-

Tudi nagrajevanje s slaščico, če bo otrok »pridno« jedel ni potrebno in vzgojno. Otroku naj že zgodaj zasluti, da je hrana nekaj, kar mora biti in da jo je treba z delom prislužiti. Slaščico lahko dobi po jedi, ampak ne za »pridnost«.

Kaj pa palica, ki je pred otrokom na mizi, da je ves v strahu in solzah, in morada celo budilka, ki bo zvonila, ko bi krožnik moral biti prazen, sicer bo začela palica svojo pesem? Ali zdravnik priporoča tako vzgojo? Palica in njej sorodne priprave in načini pred jedjo in po jedi danes sploh niso več pripomočki za dosego katerega koli vzgojnega smotra. To je zloglasna priprava stare vzgojne šole in vzgajanje s palico navadno spodleti ter pri otroku namesto vzgojnega uspeha rodi prikrito mržnjo in odpor nasproti staršem in vzgojiteljem.

Moda

Toplejši dnevi prihajajo in pripraviti bo treba poletno obleko. Na sliki vidite tri ljubke modele za poletno obleko. — Prva obleka je delana iz vzorčastega šantung blaga, krilo je štiridelno, zvonasto ukrojeno in v pasu nabrano, životek ima kimono obliko z globokim izrezom in dvema kovinastima okrasoma. — Druga obleka je iz vzorčastega kretona. Krilo je dvodelno, zvonasto ukrojeno, život je brez rokavov, spredaj ima kvadratni izrez, obrobljen s široko progjo iz belega pikeja, ki se zadaj podaljša v obliki naravnice ob globokem koničastem izrezu in konča s pentljo. — Tretja obleka je tudi iz vzorčastega kretona. Tudi to krilo je zvonaste oblike in nabrano v pasu. Obleka ima kratke rokave kimono in stoječ ovrtnik. Edini okraski tvorijo moder-na kovinašta ogrlica.

Ne zanemarjaj osipanja rastlin!

Osipanje je važno delo. Rastline imajo v prisuti zemlji dobro oporo, da trdnjeje stoje. Iz prisutih stebelc poženo nove korenine, zaradi česar lahko sprejema rastlina iz prisute prsti več hrane. Prisut krompir razvije več in debelejšje gomolje. Med prisutimi rastlinami so večji in manjši jarki, v katere se, zlasti v bregovitih legah, nabira deževnica, ki napoji zemljo v globini. Osipljemo navadno po dežju, vendar mora biti zemlja dovolj osušena, da ne lepi. Rastline obsujemo kolikor mogoče visoko od vseh strani, ne smemo pa zasuti srčnih listov. Osipamo vse kapusnice, krompir, fižol, grah in bob, pa tudi por, da pobeli in kolerabice, da ostanejo dalj časa sočne in mehke. Spomladi osipamo tudi radič in regrat, da se listi ubele in izgube nekoliko na trdoti in grenkobi. Ti rastlini obsujemo popolnoma, torej tudi srčne liste. Pred osipanjem je treba rastline parkrat okopati in zemljo očistiti plevela.

Uši na fižolu

Uši na fižolu se pojavijo navadno v juniju in juliju. So motno črne, zato jih lahko opazimo. Napadajo nizke in visoke fižole. Ako jih ne začnemo takoj zatirati, se nam v kratkem času razmnože, da nam uničijo fižol, predno jih zatremo. Konec julija se preselijo na trdo lesko ali kapčevje ali hudolesko, na kateri odlože zimsko jajčeca, od koder se spomladi znova selijo na fižol in drugo ustrežajočo zelenjad. Uši na fižolu zatiramo z enakimi sredstvi kakor na sadnem drevju. Če začnemo prašiti prve uši, ki se pojavijo na fižolu, s tobačnim prahom, se jih z malim trudom ubranimo. Začeti pa je treba takoj, kakor hitro se pojavijo.

tela na vrh, je strah vzel besedo, ostali otroci so se v bližini skrivali vsak za svoje drevo. Še Lizi je zledenel njen maščevalni nasmeh.

Ko je Koreska slednjič prišla do besede, je dolgo kričala samo v nemščini, dokler se le ni zavedela, da je razen Trčka nihče ne razume. Zato je nadaljevala slovenski. »Molči paglavci! Krota prekleta! Ti si upaš kaj takega govoriti o svoji gospe? Das ist eine unverschämte Gemeinheit! Ja, ja! Das sind diese ‚haložancen!‘ Prikriti rihte! Glej, da mi takoj izgineš iz moje kože! Takšna baraba ne bo delala pri meni! Pojdi mi izpred oči! Verschwinde!«

Ker se Pepek ni zganil, je planila proti njemu. »Saj bom šel.« je vzkliknil Pepek samozavestno. »ne bom vam več delal zastoj!« Ozrl se je po očetu. »Oče, tudi vi pustite to Nemko in poidite drugam!« In spustil se je navzdol h koči.

Koreska je še kričala za njim, dokler ni pristopila k njej Trčkova žena, jo vlovila za roko, jo nekajkrat poljubila in jokajoč zaprosila: »Gospa, ljuba gospa, odpustite mi! Ne ve, kaj govori. Usmilite se nas vseh. Saj vam delamo, kolikor moremo. Letos je prišla za delo tudi Micka, čez nekaj let bosta še Hanika in Franček. Pazimo na vaše, niti grozda vam še nismo vzeli, niti jagode. Ne vem, kaj je sinoči premotilo Naca. Odpustite mi!«

Premagal jo je jok.

Tedaj se je odtrgal Tonček od svojega

drevesa in odstopal proti Koreski, da bi ji poljubil roko. Toda od prevelikega razburjenja so mu noge nenadoma odpovedale; zagugal se je in padel kakor snop tik pred Koresko.

Koreska se je nehote umaknila. Nekoliko jo je zmedlo. Kaj naj napravi s Trčkom? Ali samo to, kar je sklenila? Da bo namreč z delom odslužil ukradeno vino in žganje, ki so ga gotovo spili ali prodali? Ali naj spodi vse, ne samo Pepeka? Toda kje naj dobi zdaj na spomlad nove viničarje? Kje takšne, ki bi imeli toliko delavcev ko Trčkovi? Že več let ji skoraj ni treba najemati tujih ljudi in ji tudi vnaprej ne bo treba. Toda kaznovati jih mora, posebno že zaradi tega nesramnega smrkavca!

Medtem ko je Koreska iskala pravo kazen in so Trčkovi strahoma pričakovali obsodbe, je Pepek stopil v kočjo. Za hip ga je obšlo, da bi se vrnil in prosil gospo odpuščanja. Toda ko je zagledal mrtvega deda in je prebral z njegovega koščenege obraza vso bedo, glad in želo njegovega življenja, ga je minilo malo-dušje. Stopil je k mrliču, vzel rožmarin in ga poškopil kakor v zahvalo. Potem je poiskal svojo obleko, jo zložil v kovček, ki mu ga je dal Lojz, ko je bil prišel od vojakov, in se odpravil v dolino.

Vtem se je Koreska odločila. »Soll sein, opravili bomo brez orožnikov,« je spregovorila. »Tako bom napravila. Erstens:

vino in žganje mi boš odslužil. Das kann ich nicht schenken!«

»Ali jaz sem samo zelenko...« je zajecjal Trčko.

»Zweitens: še danes boš izročil Cafuti knjižico, kamor vpisuješ težake. Odslej bo Cafuta moj prvi viničar.«

Liza je zmagoslavno kriknila, Trčko pa je sklonil glavo in se z ženo opotekel v vinograd.

VI

Iz golih gozdov se je mrak najprej prikradel do viničarije in jo zapletel v nevidne mreže, šele potem je lezel počasi navzgor po okopanem vinogradu, motajoč se ob cvetočih breskvah in okoli Koreskine zidanice, dokler še nje ni zagrnjal v svoj temni pajčolan. Tedaj je spodaj pri viničariji vladala že trda tema. Iz oblakov, ki so ves dan viseli tik nad Vinskim vrhom, je neprestano pršilo, proti večeru pa je začelo močno deževati. Naraščajoči šum dežja je prodiral v sobo k pokojnemu Trčku, ki je ležal, kot so ga dopoldne namestili. Ob glavi sta mu brleli sveči, ki sta metali rahlo luč na njegov obraz, da se je še bolj videlo, kako je izpit in suh. Vsak novi kropilec dolgo ni razložil nikogar drugega kakor mrliča. Šele ko je opravil molitev, pokropil mrliča in se nekaj časa oziral okoli sebe, je zagledal na klopi ob levi in okoli peči človeške postave. Ko je stopil bliže, jih je tudi prepoznal.

»Dolgo je bolehal, a pobralo ga je nagloma,« je dejal Svenšek in stopil k Nacu. Spustil se je k njemu na klop ob peči in se ogledal po ostalih. Ko je prepoznal Trčkove sorodnike z Mrzlega brega, je nadaljeval. »Bog mu daj nebesa!« Samo Nacu je zašepetal. »Zunaj sem dal Mici steklenico slivovke, da boš imel za kropilce. Naj bo očetu v spomin.«

Pogovarjali so se znova in znova o pokojniku, čeprav ni bilo mogoče povedati nič več novega o njegovem življenju. Pogovor je nanesel tudi na letino, v kolikor se že kaže, na delo, ki so ga opravili, in na novice z Vinskega vrha in bližnjih gričev. Ko je Nac kdaj pa kdaj odšel iz sobe in ni bilo otrok v bližini, so govorili tudi o vlamu v Koreskino klet. o nenavadni žeji starega Trčka, o Pepekovi drznosti in o tem, da bosta odslej imela na Koreskinem prvo besedo Cafutova. Vse to je bilo tako nenavadno in nepričakovano, da mnogi tega niti verjeli niso. Od časa do časa pa se je oglasila iz kota pri peči Gera, tašča Mundovega viničarja: »Spomnimo se pokojnika in molimo za njegovo dušo in njegovo zveličanje. V imenu...« Z drobnimi prsti se je pokrivala in začela moliti rožni venec. Kropilci so li odgovarjali; ženske in otroke je bilo slišati razločno, moški so le mrmrali. Njihovo molitev je spremljal od zunaj šum dežja kot daljni spev nevidnih kropilcev. (Se nadaljuje)

Nekoliko pogledov na večjo izplačljivost proizvodnje mleka

V narodnem gospodarstvu obstoja zakon, ki ga imenujemo zakon o pojemajočih stroških na enoto donosa ob rastočih kosmatih dohodkih. Naj vam tu obrazložim vpliv tega zakona na proizvodnjo mleka. Številke naslednjega tozadevnega primera se nanašajo na mojo študijsko dobo, deloma še v času pred prvo svetovno vojno. Vpliv navedenega zakona pa je stoodstotno veljaven še danes in bo enako veljaven tudi še čez sto let.

V nekem primeru so si vzeli čas in trud, da so točno preračunali stroške pro-

izvodnje mleka, torej stroške, koliko nas, pridelovalce-živinorejce, mleko stane.

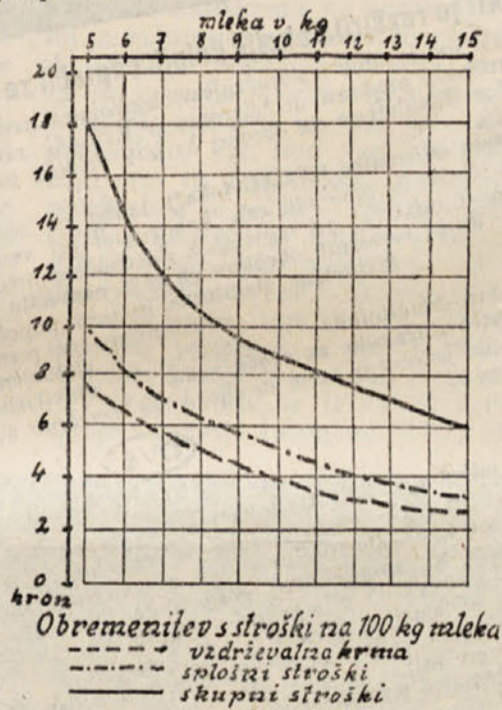
Pri kravi, ki je tehtala 600 kg in ki je dajala na leto 3200 kg mleka, so znašali ti stroški za proizvodnjo 100 kg mleka:

	kron:	%
1. Celotni stroški za krmo	8.27	59.0
a) za vzdrževalno krmo	4.81	34.3
b) za proizvodjalno krmo	3.46	24.7
2. Splošni stroški za proizvodnjo mleka	5.75	41.0

Skupni stroški (1 in 2) torej 14.02 100.0

Splošni stroški proizvodnje mleka so obstojali iz: 14.8% plačila za molžo, 4% za nastilj, za razsvetlavo in orodje 1%, živinozdravnik in zdravila 0.4%, amortizacija, vzdrževanje in zavarovalnina 3.5%, splošni upravni stroški in davki 7.3%, obrestovanje vložnega kapitala 10%; skupno znašajo torej splošni stroški 41.0%.

Naslednja grafična slika nam pokazuje, v koliko je proizvodnja 100 kg mleka obremenjena s stroški za vzdrževalno krmo in za splošne izdatke ob različni povprečni dnevni molznosti.

Vpliv molznosti na stroške proizvodnje mleka. Povprečna dnevna molznost od 5—15 kg. Višina stroškov v zlatih kronah na 100 kg mleka.

Navedenim letošnjim molznostim odgovarja naslednja povprečna dnevna molznost:

Molznost na leto	Povprečna dnevna molznost v kilogramih
1.825	5
2.190	6
2.555	7

Krompirjevec prihaja iz zemlje

Krompirjevec (Kartoffelkäfer) se je v zadnjih letih močno razširil tudi po naših krajih. Pričakovati je, da letos ne bo kraja po naših dolinah, ki bi mu krompirjevec prizanesel. Prav zato je uničevanje tega škodljivca problem, ki bo verjetno že stopil pred slehernega kmetovalca, pred zadrage in občine. Zato ne bo odveč, če o tem škodljivcu še ponovno pišemo.

Koloradski hrošč oziroma njegove ličinke delajo škodo z objedanjem listov. Posebno ličinke so nenasitne. Zaradi izgube listne površine se pod grmom ne more več razvijati gomolje — kar pomeni občutno izgubo pri pridelku.

Koloradski hrošč je okrog 1 cm dolg. Pokrovke so svetlorumene barve z 10 močnimi črnimi črtami v obliki V. Hrošč prezimi v zemlji. V drugi polovici maja se pojavi in prične objedati mlade rastline. Čez 10—14 dni zaleže samica na spodnjo stran lista 20—60 komadov jajčec. Čez en teden izležejo iz jajčec ličinke, ki so v začetku rumenkaste, dobijo pa v nekaj dneh rdečkasto barvo. Mlade ličinke obžro matični list in se počasi preselijo na celo rastlino. Ze starejšo ličinko spoznamo po rjavo-rdeči barvi in črnih pikah ob strani. Jajčeca ne smemo zamenjati z jajčecami koristne pikapolonice.

Molznost na leto Povprečna dnevna molznost v kilogramih

2.920	8
3.285	9
3.650	10
4.015	11
4.380	12
4.562	12.5
4.745	13
5.110	14
5.475	15

Kakor je iz poteka krivulj na zgornji sliki jasno razvidno, prihaja zakon o pojemajočih stroških na enoto donosnosti do veljave posebno pri nizki molznosti. Čim višja postaja molznost, tem manjši in končno povsem neznaten je vpliv zakona o pojemajočih stroških. Dvig nizke molznosti je torej posebno rentabilna zadeva. In povprečna naša molznost na kravo in leto je v smislu statistike prav nizka, saj je znašala v letu 1949 za avstrijsko povprečje le 1.701 kg.

Tu je odpomoč pač le v izboljšanju krmljenja in oskrbovanja z uvedbo boljše tehnike krmljenja in odbire živine. Tako poroča neko posestvo, da je bilo mogoče že samo z uvedbo individualnega krmljenja, to se pravi krmljenja po donosnosti v teku dveh let pri 8 kravah dvigniti povprečno molznost na kravo in leto za 400 litrov mleka.

Takih primerov in računov bi lahko navedli še mnogo. Toda podrobneje tozadevno razmotrivanje je stvar kmetijskih šol in so se učenci naše kmetijske šole v Podravljah v lanski zimi prav obširno bavili tudi s temi raznimi problemi izplačljivosti mlečne proizvodnje.

Predočil bi vam tu samo še en primer, tudi iz leta 1914:

Šlo je za dve posestvi. Prvo, ki je bilo urejeno napredno, imenujmo A, in drugo, ki je gospodarilo še po prav zastarelih načinih, označimo z B.

Posestvo A je redilo povprečno 600 kg težke krave, ki so takrat stale po 600 kron in so izkazovale letno molznost 3.600 kg na žival. Posestvo B pa je gojilo krave v teži od 450 do 500 kg, ki so stale po 400 kron in so dajale po 1.800 kg mleka na leto.

Točni računi so pokazali naslednjo obremenitev proizvodnje mleka na vsakih 100 kg namolženega mleka:

	Vzdrževalna krma:	Splošni stroški:	Skupni stroški:
Kmetija A	4.23 kron	5.06 kron	9.29 kron
Kmetija B	6.34 kron	7.82 kron	14.16 kron

Katera od teh dveh kmetij je gospodarila donosnejše, rentabilnejše, o tem ni diskusije, to nam jasno kažejo gornje računске ugotovitve. Vernik

Obvezni pregledi krompirišč v letu 1954

Z nastopom toplega vremena moramo računati, da se bo v kratkem pojavil krompirjev hrošč. Urad deželne vlade je sporazumno s kmetijsko zbornico določil dneve, v katerih je vsak pridelovalec krompirja pod kaznijo dolžan, da pregleda svoj nasad za tem škodljivcem in njegovimi ličinkami.

Uradno določeni dnevi za obvezni pregled krompirišč so:

v juniju vsaka druga sreda, to je 16. in 30. junij,

v juliju vsaka sreda to je 7., 14., 21. in 28. julij,

v avgustu in septembru prva in tretja sreda, to je 4. in 18. avgust ter 1. in 15. september.

V močno ogroženih predelih kot sta okraja Šmohor in Beljak se morajo krompirišča pregledati tudi še 9. junija.

Samo pravočasno odkrivanje in nadržno uničevanje jamči za uspeh borbe proti temu škodljivcu.

V občinah, kjer bi se krompirjevec letos prvič pojavil, bo kmetijska zbornica krila eno tretjino stroškov škropljenja. Tozadevne prošnje je treba vložiti preko Kmečko-gospodarskih združenj na referat za varstvo rastlin pri kmetijski zbornici. V prošnji mora biti navedena površina, ki je bila poškropljena.

PRAVNE ZADEVE V PRIMERIH

Še nekaj posebnosti pri daritvah

Če kdo komu samo ustmeno kaj obljubi, darovano stvar pa ne izroči, obdarovani še nima nobene pravice, da zahteva tisto stvar s tožbo. Tako smo brali v zadnjih člankih. Za veljavnost je treba notarskega pisma.

Zdaj bo pa kdo vprašal: »Kaj pa, če podarim kako nepremičnino, njivo, gozdno parcelo itd., ki jih vendar ne morem izročiti iz roke v roko? Ali tudi tu potrebujem notarja?«

Odgovor: »Ne, če postopate po zakonu, ki pozna tudi predajo kake stvari po znakih.« Če gre torej daritelj z obdarovanim na kraj, kjer leži darilo (njiva, paša, gozd itd.), pokaže obdarovanemu meje in le-ta na primer zabije svoje kolce v znak prevzema, je to v redu brez notarja. Ker se pa prenese lastnina na nepremičninah pravnomočno samo z vpisom v zemljiško knjigo, mora daritelj vendar le podpisati tozadevno dovoljenje pred sodiščem ali pred notarjem. Tako dovoljenje mora vsebovati ne samo natančno vse oznake iz zemljiške knjige, ampak tudi podlago dovolila, to je daritev, za kar je treba plačati precejšnjo pristojbino.

Bolj enostavna je na primer daritev kake terjatve, ker tu zadostuje, da se pri daritvi izroči dolžno pismo in se prenos zapiše v knjigo, kjer je dolg omenjen.

Ze zadnjič ste brali, in naj še enkrat ponovimo, da ni tisti, ki je prejel kako darilo, že tudi za vse življenje varen, da se mu darilo ne zmanjša, namreč, če daritelj tako ubojoža, da še zadostne preskrbe nima več. Darilo mu lahko celo skopni, če je prezadolženi daritelj še tisto malo, kar bi mu po odbitku dolgov moralo ostalo, popolnoma zastoj razdelil. Takemu ali takim obdarovancem bodo gotovo upniki potrkali na vrata.

Večkrat se pa tudi zgodi, da je obdarovanec sam kriv, če daritelj daritev preklične in zahteva darila nazaj. Sem ter tja daruje že prileten človek posestvo ali del posestva kakemu skupaj stanujočemu sorodniku ali kakemu tujemu otroku, ki ga je sprejel v hišo, in so se ti obdarovanci prej znali prikupiti. Daritelj si na primer pridržijo samo stanovanje ali kak malenkostni užitek. Ščasoma pa pokaže obdarovani svoj pravi hudobni značaj. Ko ne dočaka, da bi daritelj kmalu umrl, se začne prepri. Dnevno zmerjanje, odtegotvanje potrebne hrane, včasih tudi kak udarec in slično. To so slučajji, ko določa zakon: Če obdarovani napram daritelju zagreši težko nevhvaležnost, kar pomeni oškodovanje na telesu, na časti, na premoženju ali pri oviranju prostosti (kar spada tudi pod kazenski zakon), sme daritelj pred sodnijo s tožbo preklicati darilo. — Zato je treba biti previden tudi pri daritvah.

Pismo kmečki mladini

PRIPRAVIMO DOVOLJ IZDATNE KRME ZA ZELENO KRMLJENJE V POLETNIH MESECIH

Dvomimo, da ste — tudi tisti, ki najbolj stremite za napredkom — posvetili dovolj pažnje našemu načrtu, ki smo ga napravili v zadnjem pismu o pripravi izdatne krme za poletno krmljenje. Dosti je sedaj zelene krme in paše, po drugi strani pa se vam je zdelo seme nedvomno predrago.

Na prvi pogled je za to krmno mešanico potrebno seme v resnici drago. Ob kolikor toliko normalnem vremenu in pri kravah, ki imajo predpogoje za visoko molznost, pa sta setev in krmljenje te mešanice zelo izplačljivi. Računanano na površino 10 arov, stane seme ca. 110 šil. S pokrmljenim pridelkom pa v najboljšem primeru dosežemo 800 l mleka, kar predstavlja vrednost 1280 šil. Čeprav bi računali stroške gnojenja, oranja in setve na tej površini s 150 šil., torej skupne stroške z 260 šil., je ta znesek dobro naložen in bogato obrestovan tudi še v primeru, da bi dosegli pri svoji kravi dnevno samo 8 l mleka (v 50 dneh 400 l = 640 šil.).

Ta ali oni bo spričo ugodne rasti na travnikih in deteljščih dejal, da podoben učinek doseže tudi brez te investicije s krmljenjem zelene lucerne, detelje in trave. Drži, toda nihče naj ne pozabi — kar je bilo tudi poudarjeno že v zadnjem pismu — da nam bo ta beljakovinska krma prišla zelo prav pozimi, ko jo bomo krmili posušeno. Zapomnimo: dovolj sena od lucerne, detelje in mladih trav in obilo silaže, ki predstavlja pozimi sočno krmo, nas napravi popolnoma neodvisne od dokupa dragih oljnih tropin in drugih beljakovinskih koncentratov, ne da bi kakorkoli padla zimska molznost krav. Upoštevajmo tudi da v juliju, septembru in oktobru ne bo več toliko paše in zelene krme kot sedaj. Rastnost krmnih rastlin prične z junijem pojemati. Zato je treba prav sedaj v juniju in juliju izkoristiti sleherno priložnost za setev poletnih in jesenskih krmnih mešanic.

Po odkosu sena je povsod kakšen umetni travnik ali deteljšče, kjer pridelek druge košnje ne bo poplačal dela in kjer obstoja nevarnost zadregnenja plevela. V takem primeru je najbolje, da zemljišče primerno pognojimo (če že ne s hlevskim gnojem pa na vsak način z vsemi tremi umetnimi gnojili) in ga preorjemo ter posejemo krmne mešanice.

Še je čas za uspešno saditev silokoruze. Prav bi bilo, da bi jo povsod posadili, tudi tam, kjer silosi še ne stojijo. Danes je dokazano, da nujni pogoj za zimsko krmljenje silaže ni zgraditev betonskega silosa. Dobro in v zimskem času živini prepotrebno sočno krmo daje tudi silaža, ki jo napravimo na tleh v navadnem slamnatem silosu na najbolj preprost način. V kolikor navodila za pripravo take silaže še niso poznana, jih bomo pravočasno opisali, kakor bomo tudi opisali zimske krmne obroke za naše molznice.

Upamo, da se boste sedaj potrudili, da posejete čim več krmnih mešanic za poletno in jesensko zeleno krmljenje, pri čemer želimo obilo uspeha.

Če se niste dali, dajte kmalu tretji obrok nitramoncala pšenici in — čim bosta pričela cveteti — tudi ječmenu in ovsu.

Po končani prvi košnji ne pozabite na gnojenje travnikov. V vsakem primeru dajte takoj po košnji vsaj 100 kg nitramoncala na hektar, da poživate rast otave. Če ste jeseni ali v igredi zamudili gnojenje s tomaževo žlindro in kalijevo soljo, jo dajte sedaj po prvi košnji (na hektar vsaj 400 do 500 kg kalijeve soli). Čudili se boste nad uspehom pri otavi in v prihodnjem letu.

Izveček iz voznega reda zveznih železnic

veljaven od 23. maja do 2. oktobra 1954

(Masten tisk pomeni brze, pospešene in pogonske vlake).

CELOVEC—DUNAJ

Odhod iz Celovca: 1.36, 5.17, 6.07, 8.22, 11.08, 12.37, 14.15, 16.50, 17.24, 20.45.

Prihod v Celovec: 3.43, 7.27, 13.08, 15.24, 17.51, 20.23, 20.41, 23.28.

CELOVEC—BELJAK

Odhod iz Celovca: 3.10, 3.52, 6.18, 7.37, 8.58, 9.49, 10.30 (od 28. 6. do 13. 9.), 11.13, 11.37, 12.39, 13.25, 14.55, 15.31, 16.11, 17.17, 17.57, 18.35, 19.49, 20.44, 20.50, 21.52, 23.36.

Odhod iz Beljaka: 0.45, 4.42, 5.05, 5.25 (od 2. 7. do 21. 9. ob delavnikih), 5.38 (ob delavnikih), 6.35, 7.30 (od 29. 6. do 18. 9.), 7.30, 8.40, 10.14, 11.17, 12.03, 12.42, 13.30, 13.50, 15.27 (od 3. 7. do 5. 9.), 15.57, 17.15, 17.34, 18.03, 18.49, 20.04, 21.05, 21.29, 22.55.

BELJAK—PODROŽČICA

Odhod iz Beljaka: 0.55 (prihod v Jesenice 2.01), 7.33, 10.10, 13.35, 15.58 (prihod v Jesenice 17.05), 17.23 (ob delavnikih), 17.49 (prihod v Jesenice 18.55), 18.48.

kih), 17.49 (prihod v Jesenice 18.55), 18.48.

Odhod iz Podrožčice: 4.26 (prihod iz Jesenic 4.07), 6.30, 11.34 (prihod iz Jesenic 11.15 od 4. 7. do 5. 9.), 11.45, 12.50 (od 24. 6. do 12. 9. — prihod iz Jesenic 12.30), 17.20, 19.47 (prihod iz Jesenic 19.29).

CELOVEC—PODROŽČICA

Odhod iz Celovca: 6.25 (od 26. 6. do 12. 9.), 7.42, 13.34, 18.20.

Odhod iz Podrožčice: 6.20, 11.27, 16.10, 19.40 (od 1. 7. do 22. 9.).

CELOVEC—PLIBERK

Odhod iz Celovca: 5.53 (Wolfsberg), 9.20, 11.28 (Wolfsberg), 13.20, 16.35 (od 3. 7. do 5. 9.), 17.38 (Wolfsberg), 18.07.

Odhod iz Pliberka: 6.05, 7.19, 11.32, 14.19, 16.12, 18.29, 19.28 (od 3. 7. do 5. 9.).

SINČA VES—ŽELEZNA KAPLA

Odhod iz Sinče vesi: 6.50, 10.10, 14.40, 18.55.

Odhod iz Železne Kaple: 5.00, 10.10, 14.40, 17.10.

Cirkus „Krone“ v Celovcu

V Celovcu gostuje cirkus Krone — največji v Evropi. Prispel je s štirimi posebnimi vlaki v 250 vagonih ter šteje 420 živali, zaposluje pa 600 ljudi. Ze pohod od postaje skozi mesto je bil senzacija za staro in mlado.

Predstave pod ogromnim štirijamborskim šotorom, ki sprejme do 6000 gledalcev, so doživetje posebne vrste. V treh urah se brez prestanka odvija pred gledalci pester in zanimiv program v bleščici luči reflektorjev in ob zvokih prvovrstnega orkestra. Skoro neverjetni dresurni akti s severnimi medvedi, stasitimi levji, gibčnimi tigri, ogromnimi sloni, dobrodušnimi medvedi, živahnimi mroži ter elegant-

ni plesi raznovrstnih konjev so sad potrpežljivega truda voditeljice cirkusa Fride Krone in njenega moža Karla Sembacha ter njunih neumornih in neustrašnih sodelavcev. Spretni jezdeci, vratolomni vrtinci skupine Arabcev, mojstrski žonglerji ter salve smeha vzbujajoči nastopi grotesknih komikov so nadaljnje točke zanimivega sporeda. Višek cirkuške spretnosti in umetnosti pa predstavljajo akrobacije na vrveh in trapecih, zlasti ob tveganih nastopih Dunajčanke Rose Gold gledalcem v živčni napetosti skoro zastane dih. Ljubitelji cirkuškega vzdušja bodo ob gostovanju cirkusa Krone vsekakor prišli na svoj račun.

Krone
cirkus, ki ga ves svet pozna

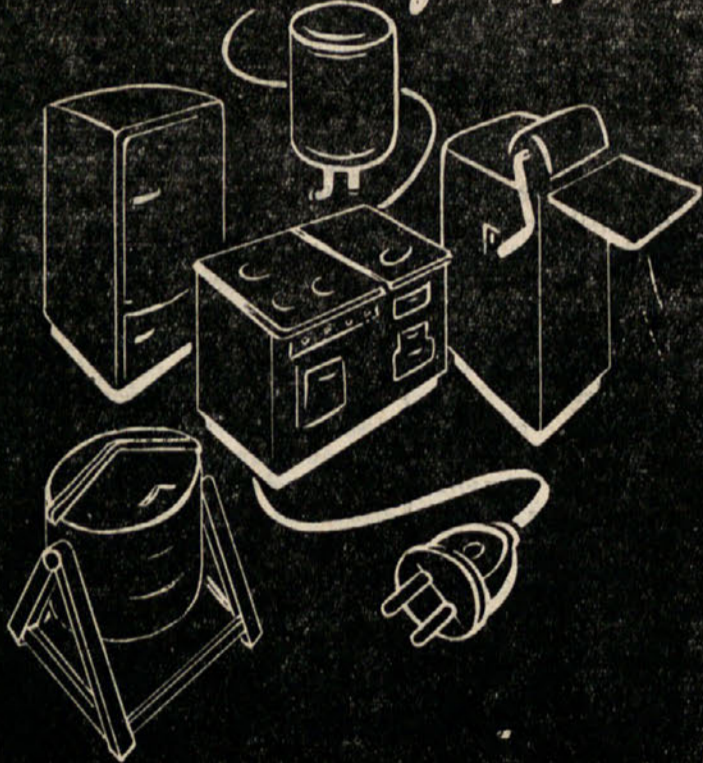
Kjerkoli prisluškuješ — navdušenje

Samo do ponedeljka, dne 7. junija 1954 dnevno ob 15. in 20. uri
Ljudske cene od 6.— Šil. navzgor — otroci do 12 let popoldne polovične cene
Prometne zveze v vse smeri zagotovljene. — Blagajne cirkusa telefon 45-05

Obiščite KRONE — ZOO ki ima 420 živali

Elektrisch
Kühlen, Waschen, Kochen...
bringen frohe Sommerwochen!

Jetzt für jeden
erschwinglich!

Erweiterte Teilzahlungsaktion der KELAG

KELAG je razširila akcijo delnih odplačil za električno orodje in instalacije

V sodelovanju z združenjem elektroinstalaterjev in koroškim gremijem trgovcev z električnimi predmeti in železnino je KELAG razširila svojo akcijo odplačevanja električnih štedilnikov na obroke, ki je z velikim uspehom v teku že tri leta, na sledeči način:

- 1. Sleherni odjemalec KELAG-toka*)** lahko od sedaj naprej takoj kupi v KELAG prodajalnah in poslovalnicah kakor tudi pri vsakem koncesioniranem koroškem elektroinstalaterju, pri trgovcih z električnimi predmeti ali železnino na obroke — in sicer do 24 mesečnih obrokov ob 10% naplačilu in brez zaračunanja obresti:
  - elektro-hladilnike,
  - elektro-zbiralnike za vročo vodo,
  - elektro-štedilnike in sicer popolne štedilnike (tudi z dodatnim električno kurjene pralne stroje,
  - elektro-štedilnikom na premog) in kombinirane štedilnike,
  - električno kurjene parilnike.
 Ta akcija obsega samo orodje, ki je označeno z avstrijsko kontrolno in kakovostno znamko:

ÖVE
AUSTRIA

- 2. Sleherni odjemalec KELAG-toka*)** lahko da po istih, zgoraj navedenih plačilnih pogojih izvesti razširitve in ojačave na svoji hišni elektroinstalaciji, ki so potrebne v zvezi z novo priključitvijo po vsakem koncesioniranem koroškem elektro-instalaterju ali tudi po svoji KELAG poslovalnici. To velja tudi za takšna instalacijska dela, ki niso v zvezi s priključitvijo orodja iz te akcije, če nujnost izvedbe potrdi KELAG-ov instalacijski revizor. Ta uredevec ne velja v zvezi z novimi instalacijami (na primer pri gradnji novih hiš in stanovanj).
- 3. Sleherni odjemalec KELAG-toka*)** se lahko posluži te akcije plačevanja na obroke v skupnem, v mesečnih obrokih odplačljivem znesku od najmanj 400 šilingov in največ 7200 šilingov. (Pri stroških, ki presegajo to vsoto, je treba plačati razliko v gotovini). Tega se lahko posluži tudi večkrat, vendar ne sme skupna vsota presejati 7.200 šilingov.
- 4. Ta akcija obsega po enakih enotnih pogojih vse področje, ki ga oskrbuje KELAG.** Vsakega električnega orodja ni mogoče priključiti na obstoječo električno napeljavo. Zato si dajte pred nakupom večjih orodij preizkusiti pri KELAG možnost priključitve. Pri nakupu orodja iste akcije se preizkusnja izvede brez posebnega predloga. Podrobne podatke o tej akciji dobite v KELAG prodajalnicah in poslovalnicah, pri vašem koncesioniranem elektro-instalaterju ter pri trgovcih z električnimi predmeti in železnino.

KELAG KOROŠKA ELEKTRIČNA AKCIJSKA DRUŽBA
Gremiji trgovcev z električnimi predmeti in železnino
Združenje elektro-instalaterjev

*) Pogoji: Samo za neposredne odjemalce KELAG-toka, ki so polnoletni, polnopravni in razen tega lastniki, zakupniki ali glavni najemniki stanovanja.

RADIO CELOVEC

Sobota, 5. junij:

8.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 11.00 Veder dopoldne — 14.30 Pozdrav zate — 15.15 Kulturno zrcalo — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 20.00 Sto let koroške pesmi.

Nedelja, 6. junij:

7.05 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 8.00 Kmečka oddaja — 9.40 Vedra glasba — 14.00 Ura jagrov — 14.45 Pozdrav zate — 19.00 Šport — 20.00 Šlagerji — 23.05 Plesna glasba.

Ponedeljek, 7. junij:

7.00 Anton Förster: Gorenjski Slavček. Komična opera — 14.00 Pozdrav zate — 16.15 Števanje in rej pod lipo — 18.30 Iz filma in operet — 20.15 Netopir.

Torek, 8. junij:

11.00 Dopoldanski koncert — 14.30 Slovenska poročila in objave. Zdravniški vedež: Zdravstveni nasveti — 18.40 Narodne in umetne pesmi — 20.00 Radijska univerza. Zdravljenje z odločnostjo — 15.30 Otroška

ura — 18.30 V svojih delih bodo živeli. Ivan Cankar — 20.00 Komična opera.

Sreda, 9. junij:

10.45 Mali koncert — 14.30 Slovenska poročila in objave. Za našo vas — 15.30 Otroška ura — 16.00 Z glasbo gre vse bolje — 16.30 Knjižni kotic — 17.30 Okrog Balkana — 19.15 Za vesel večer.

Četrtek, 10. junij:

10.45 Mali koncert — 14.30 Slovenska poročila in objave. Pester venček slovenskih narodnih melodij — 16.00 Stare štajerske orgle — 18.30 Poje moški kvartet iz Encelne vasi — 18.50 Kmečka oddaja — 20.00 Humor — 20.30 Igrajo graški orkestri — 21.15 Nemški humor.

Petek, 11. junij:

10.45 Mali koncert — 14.30 Slovenska poročila in objave. Od pravljice do pravljice — 15.50 Z glasbo gre vse bolje — 17.25 Za naše otroke — 20.00 Slušna igra.

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Sobota, 5. junij:

12.15 Za cicibane — 13.45 Za pionirje — 14.45 Zabavne melodije igra Ljubljanski plesni sekstet — 16.00 Kulturni pregled — 17.30 Okno v svet — 18.20 Ljudsko prosvetni obzornik — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 6. junij:

8.15 Domače pesmi — 9.00 Pol ure za našo vas — 11.00 Po naši lepi deželi — 13.40 Koncertni valčki — 14.00 Otroška predstava — 15.45 Radijska igra — 17.10 Želeli ste — poslušajte — 20.00 Opera.

Ponedeljek, 7. junij:

12.20 Nekaj za lovce — 13.45 Za mlade pevce in godce — 14.45 Igra trio Škoberne — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 18.30

Torek, 8. junij:

11.00 Šolska ura — 12.00 20 minut z Veselimi godci — 12.20 Kmetijski nasveti — 13.45 Novi filmi — 13.55 Za prijetno raz-

vedrilo — 17.10 Slovenske narodne pesmi — 18.00 Športni tednik — 20.10 Odlomki iz opere „Čarostelec“ — 21.00 Literarna oddaja.

Sreda, 9. junij:

12.20 Nasveti za dom — 13.45 Za pionirje — 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 17.10 Slovenske narodne pesmi — 18.25 Glasbeni razgledi — 20.00 Radijska igra.

Četrtek, 10. junij:

12.00 Otroške pesmi Karla Pahorja — 12.15 Za cicibane — 13.45 Iz znanosti in tehnike — 14.45 Stare in nove melodije igra na klavir Borut Lesjak — 17.10 Zabavne melodije — 18.40 Družinski pogovori — 20.00 Kulturni pregled — 20.15 Slovenski kresni običaji.

Petek, 11. junij:

12.20 Kmetijski nasveti — 13.45 Za pionirje — 15.30 Umetne in narodne pesmi — 15.50 Modni kotic — 16.00 Želeli ste — poslušajte — 18.00 V veselem ritmu — 18.25 Jezikovni pogovori — 20.10 Večerni operni koncert — 21.00 Iz sodobne književnosti.